

Áhrif COVID-19 á rekstur ferðapjónustufyrirtækja

Ráðgjafarsvið

-

Apríl 2020

Ráðgjafarsvið KPMG ehf. (KPMG) hefur að beiðni Ferðamálastofu unnið greiningu á rekstrar- og fjárhagsáhrifum COVID-19 heimsfaraldursins og aðgerðum stjórnvalda undir heitinu „Viðspyrna fyrir Ísland“ á fyrirtæki í ferðapjónustu.

KPMG hefur byggt greininguna á tveimur dæmum sem sett eru upp til að líkja sem best eftir rekstri og rekstraráskorunum ferðapjónustufyrirtækja við þessar aðstæður. Til að gera dæmin sem raunverulegust er byggt ársreikningum nokkurra fyrirtækja í ferðapjónustu fyrir árið 2018, auk ýmissa opinberra gagna um stöðu ferðapjónustufyrirtækja og kynningargagna um „Viðspyrnu fyrir Ísland“. KPMG hefur einnig aflað upplýsinga um skuldastöðu fyrirtækja í greininni frá Seðlabanka Íslands til að hægt sé að leggja mat á stöðu greinarinnar og í framhaldinu þá viðbótar skuldsetningu sem hún gæti mögulega borið.

KPMG hefur ekki lagt sjálfstætt mat á framangreindar upplýsingar. Væntingar um þróun stærða eins og tekjuvöxt, fjárfestingar og þróun rekstrarkostnaðar byggja á sögulegum fjárhagsupplýsingum fyrirtækjanna, en einnig hefur verið nauðsynlegt að byggja á huglægum forsendum um ýmsar fjárhagstölur, væntum viðbrögðum við COVID-19 heimsfaraldrinum og aðgerðum stjórnvalda eins og þær eru metnar af Ferðamálastofu.

Sviðsmyndir og spár um þróun í fjölda ferðamanna næstu árin byggja á upplýsingum frá Ferðamálastofu, en hafa verið mótaðar frekar í samvinnu KPMG, Ferðamálastofu og Stjórnstöðvar ferðamála. Eftirtaldir átta þátt í vinnslu verkefnisins:

- Skarphéðinn Berg Steinarsson, ferðamálastjóri
- Óskar Jósefsson, framkvæmdarstjóri Stjórnstöðvar ferðamála
- Jóhann Viðar Ívarsson, greinandi hjá Ferðamálastofu
- Benedikt K. Magnússon, hluthafi og sviðsstjóri ráðgjafarsviðs KPMG
- Ágúst Angantýsson, verkefnastjóri á ráðgjafarsviði KPMG
- Bjarni Friðriksson, verkefnastjóri á ráðgjafarsviði KPMG

Skýrslan var upphaflega gefin út 8. apríl 2020, en hefur verið lítillega uppfærð frá þeim tímapunkti. KPMG ber ekki ábyrgð á að uppfæra efni og niðurstöður skýrslunnar í tengslum við atburði eða upplýsingar sem kunna að koma síðar fram.

KPMG hefur ekki sérstaklega kannað áreiðanleika þeirra gagna og heimilda sem vinnan er byggð á en bent er á að niðurstaða slíkrar könnunar gæti haft áhrif á undirliggjandi gögn og þar af leiðandi niðurstöður greiningarinnar og tillagna. Af þeim sökum getur KPMG ekki ábyrgst nákvæmni né áreiðanleika þeirra upplýsinga sem hér koma fram né að þær séu tæmandi. Gert er ráð fyrir að lesendur rýni í þessi gögn og annað það er liggur til grundvallar útreikningunum og að lesendur túlki upplýsingarnar í tengslum við þeirra eigin kringumstæðum og önnur atvik sem við þá kunna að eiga.

Upplýsingarnar og útreikningarnir fela ekki í sér staðfestingu frá KPMG. Öll ákvörðunartaka í tengslum við upplýsingarnar og útreikningana er alfarið í höndum viðtakanda eða annarra aðila sem er að málinu kunna að koma og ber KPMG enga ábyrgð á ákvörðunum sem teknar eru á grundvelli þeirra.

Vinna við skýrsluna hefur tekið mið af því að verkkaupi birti skýrsluna opinberlega

Tengiliður KPMG:

Benedikt K. Magnússon
Ráðgjafarsvið
Sviðsstjóri, hluthafi
bmagnusson@kpmg.is

Sími 545 6000

	Bls.		Bls.
Nýr veruleiki og landslagið framundan		Áhrif á aðrar greinar ferðaþjónustu	
— Hrun blasir við ferðaþjónustunni	5	— Erfið rekstrarskilyrði	25
— Flest ferðaþjónustufyrirtæki eru nú þegar í veikri stöðu	6	— Ólík félög með mismunandi áskoranir	26
— Horfur og áhrifavaldar á mögulega þróun	7	Áhrif á helstu hagstærðir	
— Einungis dökkan sviðsmyndir til að byggja á	8	— Tekjur af erlendum ferðamönnum	28
— Mikið undir í atvinnulífinu og gjaldeyrissköpun	9	— Vægi ferðaþjónustu á Norðurlöndunum	29
— Dæmi um áhrif á ferðaþjónustufyrirtæki	10	Skuldsetning ferðaþjónustunnar	
— Mótvægisáðgerðir til lengri og skemmri tíma	11	— Útlán banka til ferðaþjónustu	31
Dæmi um áhrif sviðsmynda á ferðaþjónustufyrirtæki		— Þróun skuldsetningar	32
— Sýnidæmi	13	— Skuldapol ferðaþjónustunnar	33
— Forsendur byggðar á ólíkum viðskiptalíkönum	14	Viðaukar	
— Afþreyingarfyrirtæki	16	1. Afþreyingarfyrirtæki – forsendur og niðurstöður	36
— Hótel	22	2. Hótel – forsendur og niðurstöður	42
		3. Heimildarskrá	49

A man in a red jacket is seen from the side, looking out at a whale's tail in the ocean. The whale's tail is visible in the water, creating a splash. The background shows a vast ocean and distant mountains under a cloudy sky.

Nýr veruleiki og
landslagið
framundan

Hrun blasir við ferðapjónustunni

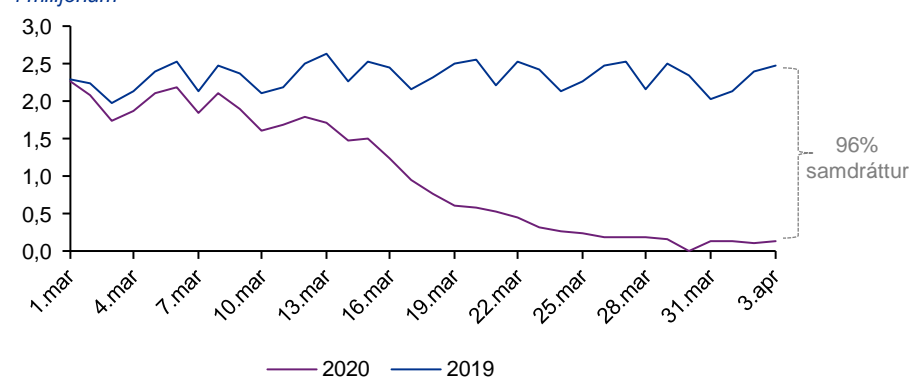
Erfiðar aðstæður sem breytast nú hratt

Ferðapjónustan er að verða fyrir mun meiri röskun af völdum COVID-19 en aðrar atvinnugreinar og er því mikilvægt að hlúa að fyrirtækjum í greininni. Gera má ráð fyrir því að atvinnugreinin verði nær tekjulaus næstu mánuðina og eru horfurnar fyrir seinni hluta ársins nú mjög dökkar.

Spár sem alþjóðleg samtök og stofnanir hafa sett fram á síðustu vikum um mögulega þróun í greininni úreldast hratt. Á einungis tveimur vikum hefur World Travel and Tourism Council (WTTC) hækkað mat sitt á fjölda starfa sem munu tapast í ferðapjónustu úr 50 milljónum starfa í 75 milljónir starfa á heimsvísu. Þegar hafa mörg fyrirtæki farið í gjaldþrot.

Umferð farþega um flugstöðvar í Bandaríkjunum

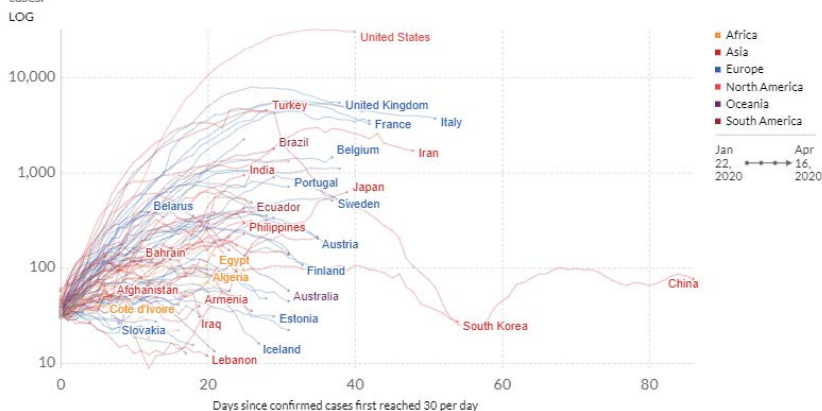
í milljónum

Heimild: Transport Security Administration³

Daily confirmed COVID-19 cases

Because not everyone is tested the total number of cases is not known. Shown is the 7-day rolling average of confirmed cases.

Source: European CDC - Situation Update Worldwide - Last updated 16th April, 11:30 (London time)

Heimild: OurWorldInData.org⁴

CC BY

Þann 26. mars taldi UN World Tourism Organization¹ (UNWTO) fyrirsjáanlegt að á árinu verði 20-30% hrun á alþjóðlegum ferðapjónustumarkaði sem gæti leitt til þess að það dragi úr útflutningi ferðapjónustu á heimsvísu sem nemur verðmæti á bilinu 300-450 milljarðar dollara, nánast einum þriðja af tekjum iðnaðarins á árinu 2019. OECD telur hins vegar að lækkunin geti verið á bilinu 45-70%.²

Til samanburðar, þá fækkaði heimsóknum ferðamanna á heimsvísu um 4% í kjölfar efnahagshrunsins 2009, á meðan fækkun í kjölfar SARS veirunnar árið 2003 nam einungis um 0,4%. Spáin felur í sér að um 5 – 7 ára vöxtur greinarinnar í heiminum geti tapast vegna áhrifa COVID-19.

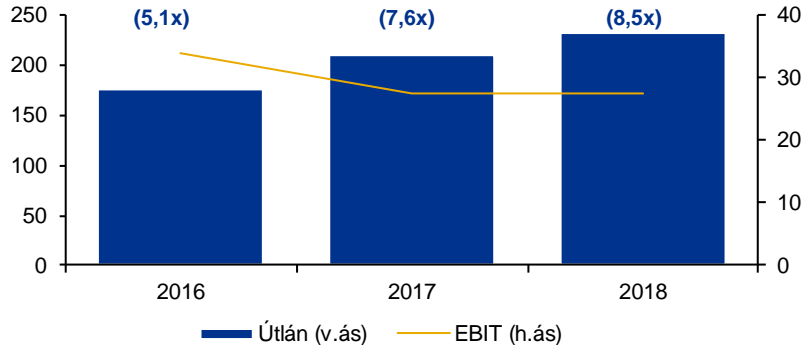
Eftir því sem ástandið versnar og dregst á langinn er líklegra að gangverkið í flugiðnaðinum sem ferðapjónustan byggir á geti hrunið og það gæti tekið talsverðan tíma að púsla því saman á ný. Þá má gera ráð fyrir viðbótartíma til að virkja og endurheimta eftirspurnarhliðina.

Flest ferðapjónustufyrirtæki eru nú þegar í veikri stöðu

Útlán viðskiptabanka^a og rekstrarafkoma greinarinnar (EBIT)

í ma.kr. (Útlán / EBIT)

Heimild: Hagstofan, Seðlabanki Íslands og greining KPMG

Staða fyrirtækja í ferðapjónustu er almennt veikari en í öðrum atvinnugreinum sbr. upplýsingar um rekstur og eiginfjárstöðu ólíkra atvinnugreina á Íslandi í árslok 2018 og skuldsetningu í árslok 2019.

Þrátt fyrir að fjárhagstölur fyrir árið 2019 liggi ekki fyrir má vera ljóst að staða flestra fyrirtækja í greininni versnaði nokkuð í kjölfar gjaldþrots Wow air. Ferðamönnum fækkaði um 20% frá falli flugfélagsins og lækkaði velta í greininni um 10% árið 2019.⁵

Flest félög eru því að komast í gegnum erfiðan vetur og átti sumarvertíðin að marka viðspyrnuna m.a. eftir veikingu krónunnar.

Byggt á tölum Seðlabankans hefur skuldsetning greinarinnar við viðskiptabankana þrjá aukist um 84% frá ársbyrjun 2016 á sama tíma og tekjur hafa vaxið um 3%.⁶ Veiking krónunnar eykur svo skuldavandann á meðan engar tekjur berast þar sem þriðjungur lána er í erlendri mynt.

Nú blasir við nýr veruleiki eftir enn eitt áfallið.

ATH: (a) Arion Banki, Landsbanki og Íslandsbanki

Einkennandi greinar ferðapjónustu án flugs

(ma.kr.)	Áætlaðar skuldir Q1 2020	Arðsemi eigin fjár 2018
Gististaðir	135	8%
Veitingastaðir	9	17%
Bílaleigur	35	12%
Hópfarðafyrirtæki	10	-3%
Ferðaskrifstofur	59	23%
Samtals	248	

Heimild: Hagstofan, Seðlabanki Íslands og greining KPMG

Rekstur fjölmargra ferðapjónustufyrirtækja er á leiðinni í gjörgæslu þar sem uppspretta tekna hefur nú algjörlega þornað upp. 23.300 launþegar voru skráðir í greininni í janúar 2020. 713 starfsmönnum félaga í ferðapjónustu og félögum tengdri ferðapjónustu var sagt upp í mars. Þá hafa um 11 þúsund starfsmenn skráð sig í hlutastarf skv. fyrstu tölum Vinnuálastofnunar, sem jafngildir um 4.000 ársverkum á tímabilinu 15. mars til 31. maí.⁷

Þeir starfsmenn sem eftir sitja verja líklega mestum sínum tíma í að vinda ofan af og endurgreiða ferðir sem búið var að bóka án þess þó að fá þóknun fyrir þá vinnu. Fastur rekstrarkostnaður og endurgreiðslur eru því að tæma sjóði og lánaheimildir þannig að mörg félög munu standa tæpt þegar líður að næstu mánaðarmótum.

Þegar möguleg þróun og samspil ólíkra áhrifavalda er rýnd dýpra og lengra fram í tímann má vera ljóst að stuðningsaðgerðir stjórnvalda þurfa að beinast að því að bæta uppsafnað fjárhagslegt tjón þeirra fyrirtækja sem talin voru lífvænleg fyrir afleiðingar heimsfaraldursins.

Horfur og áhrifavaldar á mögulega þróun

Horfur

Hversu djúp verður lægðin?

- Kínverjar eru í dag einn stærsti hópur alþjóðlegra ferðamanna. Þrátt fyrir að ástandið gæti verið að lagast þar hefur verið gert ráð fyrir um 45-55% minni eftirspurn (alþjóðleg ferðalög) frá Kína árið 2020 samanborið við 2019.
- 150 lönd eru nú með einhvers konar skorður á ferðalögum og yfir 50 lönd hafa algjörlega lokað landamærum sínum fyrir erlendum ferðamönnum.
- Nú þegar er ljóst að það verður algjör afli brestur á öðrum ársfjórðungi og miklar líkur á skertri starfsemi næstu 9-12 mánuði.
- Efnahagsleg áhrif verða verri en af fjármálakreppunni 2008 að mati Alþjóðabankans.
- Óvissa um þróun árið 2021 vegna ótta við ferðalög og gjörbreyttra efnahagsaðstæðna á markaðssvæðum Íslands, s.s. vegna tímabundins tekjumissis og atvinnuleysis sem dregur úr ráðstöfunartekjum.
- Við stöndum enn frammi fyrir mikilli óvissu um þróunina næstu mánuði, þ.m.t. óvissu um hvenær ástandið mun taka enda.
- Við vitum því ekki enn hversu djúp lægðin getur verið og hvort það sé raunhæft að gera ráð fyrir eðlilegu ástandi fyrr en búið er að þróa lyf eða aðra lækningu við sjúkdómnum.

Stóru álitamálin

Hversu lengi varir hún?

- Hvernig og hvenær ná einstaka markaðssvæði tókum á útbreiðslu COVID-19.
- Hvaða (ekki hvort) varúðarráðstafanir hafa verið og verða settar á héraðs og erlendis til að draga úr líkum á því að smitfaraldurinn fari aftur af stað, t.a.m.:
 - Lokun landamæra
 - Krafa um heilbrigðisvottorð á ferðalögum
 - Söttkví í kjölfar ferðalaga
 - Takmörk á samkomum
- Hversu lengi ráðstafanirnar gilda og samspil á gildistíma þeirra á markaðssvæðum okkar kann að skipta máli.
- Hversu langan tíma mun það taka að endurbyggja fluggeirann og koma á því sem næst eðlilegu ástandi
- Hvernig mun flugframboð þ.m.t. tengiflug byggjast upp á mikilvægum markaðssvæðum.
- Hversu lengi mun ríkja ótti við ferðalög, m.a. vegna þess að faraldurinn gæti sprottið upp á ný.
- Mun vaxandi spenna í alþjóðastjórnámálum draga úr nauðsynlegu samstarfi ríkja til að vinna tímanlega bug á ástandinu eða mun þessi spenna leiða til átaka með ófyrirsjáanlegum afleiðingum.
- Hvernig mun þróun á efnahagsaðstæðum í heiminum hafa áhrif á eftirspurn eftir ferðabjónustu.

Viðspyrnan

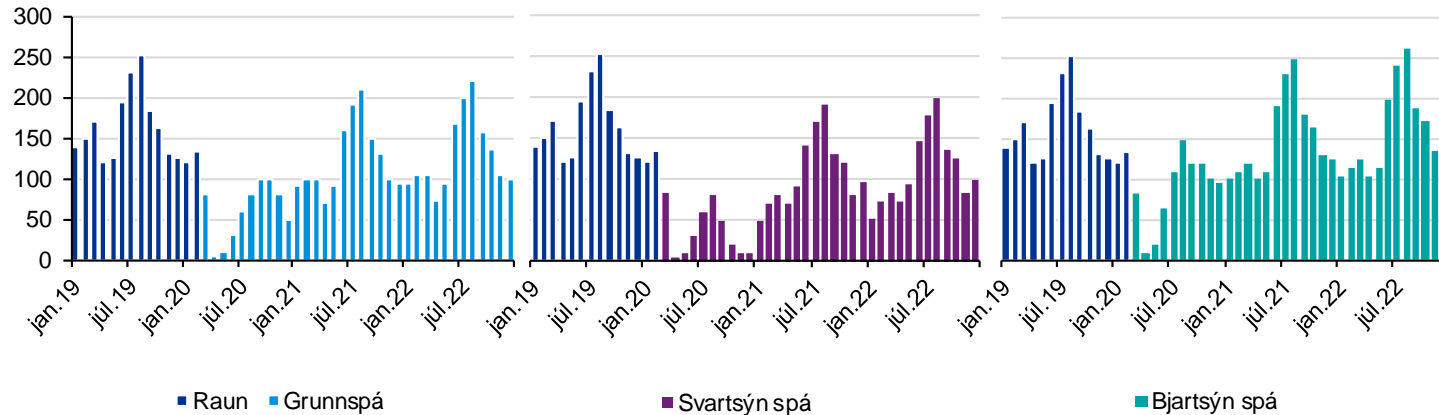
Hvernig endurræsum við atvinnugreinina?

- Markaðsátak stjórnvalda erlendis.
- Lækkun gengis.
- Viðhorf ferðamanna til þess hversu góð og árangursrík viðbrögð stjórnvalda á Íslandi voru við COVID-19.
- Fá lönd gætu verið reiðubúin að taka á móti ferðamönnum í sumar og í því gæti falist tækifæri, ef íslensk stjórnvöld eru þá reiðubúin að opna landið fyrir ferðamönnum.
- Samkeppni við lönd eins og Noreg sem hefur lækkað mikið í verði sem áfangastaður eftir mikla lækkun norsku krónunnar.
- Stefna flugfélaga/stjórnvalda um endurgreiðslu fargjalda. Ef viðskiptavinir fá t.d. tímabundna inneign sem gildir fram á næsta ár í stað endurgreiðslu gæti það stutt við uppsveflu í ferðabjónustu.
- Samkeppni og möguleg undirboð (e. price dumping) annarra landa til að laða til sín ferðamenn.

Einungis dökkar sviðsmyndir til að byggja á

Sviðsmyndir um þróun í fjölda ferðamanna á mánuði í þús.

Heimild: Ferðamálastofa og greining KPMG.

Settar eru fram þrjár sviðsmyndir um mögulega þróun á komu ferðamanna til landsins á næstu mánuðum og árum til að greina hvernig ólík fyrirtæki í ferðaþjónustu munu geta tekist á við yfirvofandi hrun í heimsóknum ferðamanna til landsins.

- S1 - Bjartsýn spá, 43% samdráttur árið 2020
- S2 – Grunnsviðsmynd, 57% samdráttur árið 2020
- S3 - Svartsýn spá, 69% samdráttur árið 2020

Til viðmiðunar er svo horft til rauntalna ársins 2019 (S0) til að draga fram áhrif breytinganna sem sviðsmyndirnar fela í sér.

Sviðsmyndirnar byggja m.a. á rýni á gögnum og greiningum frá alþjóðlegum samtökum og stofnunum sem vísað er til í þessari skýrslu.

Á ári í milljónum

Grunnspá	0,9	1,5	1,6
% af 2019	43%	75%	79%
Svartsýn	0,6	1,3	1,3
% af 2019	31%	65%	68%
Bjartsýn	1,1	1,8	1,9
% af 2019	57%	91%	96%

Það er vandasamt verkefni á tímamarki sem þessum að setja fram spá um mögulega þróun ferðamanna á Íslandi næstu mánuði og ár. Við stöndum nú í miðjum efnahagshamförum sem eiga sér enga hliðstæðu til að geta dregið gagnlegan lærdóm af og því engin tölfræðilíkön eða söguleg gögn sem mynda traustan grunn að spá sem þessari.

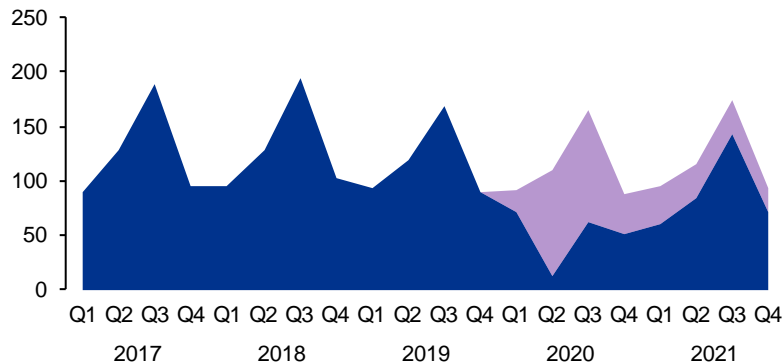
Hinsvegar má vera ljóst að það er til lítils gagns að leggja grunn að stuðningsaðgerðum stjórnvalda og endurskipulagningu fyrirtækja í ferðaþjónustu á óraunhæfum forsendum því um leið og undirliggjandi forsendur breyta þarf að endurhugsa stuðningsaðgerðir og taka upp endurskipulagningaráætlanir fyrirtækjanna.

Það er því t.a.m. almenn regla við endurskipulagningu fyrirtækja að áætlanir og aðgerðir séu byggðar á forsendum og spám sem miklar líkur eru á að gangi eftir. Það njóta svo allir góðs af því ef betur gengur að vinna úr stöðunni.

Mikið undir í atvinnulífinu og gjaldeyrissköpun

Grunnsviðsmynd – Samdráttur í gjaldeyrstekjum frá árinu 2019

í ma.kr.

Heimild: The World Bank, Knoema, Hagstofan, Ferðamálastofa og greining KPMG.

Beint framlag ferðapjónustunnar vegur um 9,0% af vergri landsframleiðslu (VLF) og tekjur af erlendum ferðamönnum vega um 35% af gjaldeyrstekjum þjóðarbúsins, samanborið við 5,4% og 16,6% á Spáni og 3,7% og 8,1% í Frakklandi.

Að því gefnu að tekjur á hvern ferðamann hækki lítillega m.v. síðustu ár (+5%) vegna gengisveikingar íslensku krónunnar er hægt að áætla lækkun gjaldeyrstekna fyrir hverja sviðsmynd.

Út frá ofangreindum forsendum nemur áætluð lækkun gjaldeyrstekna árið 2020 á milli 275 og 330 milljörðum króna. Til samanburðar voru gjaldeyrstekjur annarra greina árið 2019 eftirfarandi:

- Sjávarútvegur, 260 ma.kr.
- Álframleiðsla, 212 ma.kr.
- Heildar vöru- og þjónustuútflytningur Íslands, 1.344 ma.kr.

Lækkun gjaldeyrstekna árið 2020 samanborið við árið 2019

Beint framlag ferðapjónustu sem hlutfall VLF 2018

Ferðapjónustan er mannfrek þjónustugrein sem skapar fjölbreytt atvinnutækifæri þar á meðal í samfélögum í dreifbýli. Undir árslok 2019 stóð ferðapjónustan undir u.þ.b. 16% af íslensku vinnuafli, samanborið við 6,9% af vinnuafli í OECD ríkjunum. Tjónið á Íslandi verður því mun meira en í öðrum hagkerfum sem við berum okkur jafnan saman við.

Í ofanálag mun íslensk ferðapjónusta ekki geta reitt sig á innlenda ferðamenn í sama mæli og aðra þjóðir. Þjónusta við innlenda ferðamenn vegur þungt í ferðapjónustu margra nágrannaríkja en á Íslandi er vægi innlenda markaðarins lítið. Aukning á innlenda markaðinum mun vega lítið samanborið við samdrátt í þjónustu við erlenda ferðamenn.

Um það bil 80% fyrirtækja í ferðapjónustu á heimsvísu eru lítil eða meðalstór sem geta átt erfitt með að takast á við óvænt áföll, sér í lagi áfall af þessari stærðargráðu.

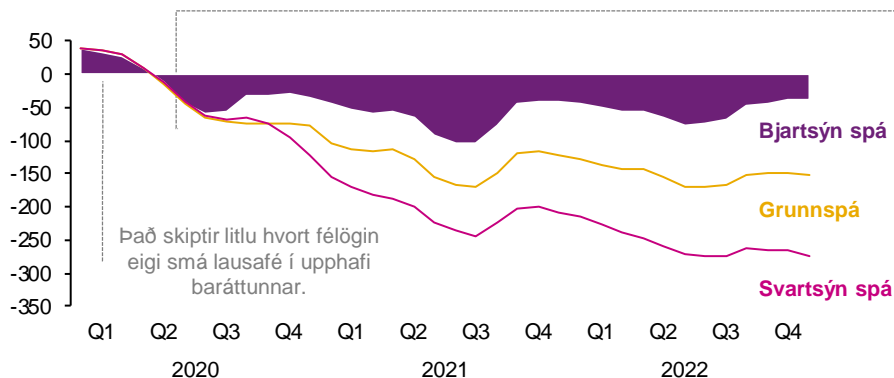
Dæmi um áhrif á ferðapjónustufyrirtæki

Áætluð áhrif á fjárförf tveggja dæmigerðra fyrirtækja í ólíkum greinum ferðapjónustunnar

Fjárförf afþreyingarfélags

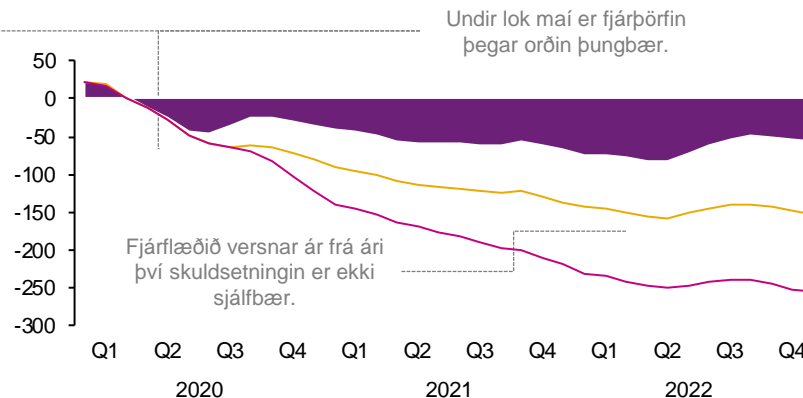
m.kr.

Heimild: Ársreikningar ferðapjónustufyrirtækja, Ferðamálastofa og greining KPMG.

Fjárförf hótels

m.kr.

Ferðapjónustufélög þurfa fjárhagsaðstoð vegna allsherjar tekjufalls

Hér að aftan eru sett fram ítarlegir útreikningar og útskýringar um líkleg áhrif COVID-19 á rekstur ferðapjónustufyrirtækja.

Ferðapjónustufyrirtæki reiða sig á afkomu á sumarvertíðinni, sérstaklega félög á landsbyggðinni. Yfir veturinn ganga slakir rekstrarmánuðir á handbært fé og algengt að fyrirframgreiðslur séu nýttar til að standa undir taprekstri lágvertíðar. Fastur rekstrarkostnaður án tekna gengur nú hratt á handbært fé eða lánaheimildir auk þess sem veltufjármögnun þyngist verulega. Félögin þurfa því að sækja sér aukið fjármagn mjög fljótlega.

Sviðsmyndirnar sem við blasa gefa ekki tilefni til að ætla að rekstur næstu ára sé líklegur til að rétta af fjárhagsstöðu miðað við viðbótar-skuldsetningu og þá þarf líka að horfa til áhrifa aðhalds í fjárfestingum í langtímaáætlunum.

Afskrift lána eða rekstrarstuðningur forsenda fyrir rekstrarhæfi

Fastur rekstrarkostnaður og tap á skammtímaáætlunum mun lækka eiginfjárförstöðu mikið á nokkrum mánuðum og gæti afþreyingarfélagið þurft að niðurfæra óefnislegar eignir sem lækkar eigið fé enn frekar.

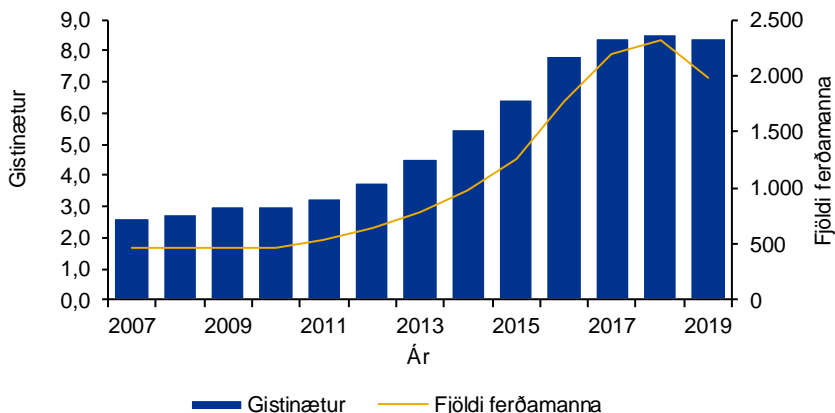
Langtímaáætlanir sýna svo að félögin munu áfram ganga á eigið fé vegna aukinnar skuldsetningar. Félögin eru ekki lengur sjálfbær miðað við óbreyttan rekstur og viðbótar-skuldsetningu. Því er ólíklegt að eðlileg viðbótarfyrirgreiðsla og/eða endurfjármögnun á haustmánuðum standi þeim til boða vegna skorts á veðrymi og slæmrrar eiginfjárförstöðu.

Þrátt fyrir möguleg „Brúarlán“ eru félögin ekki gjaldfær til lengri tíma lítið, þau eru tæknilega gjaldþrota og lánastofnunum einfaldlega óheimilt að lána þegar ekki er sýnt fram á að félag geti greitt lán til baka.

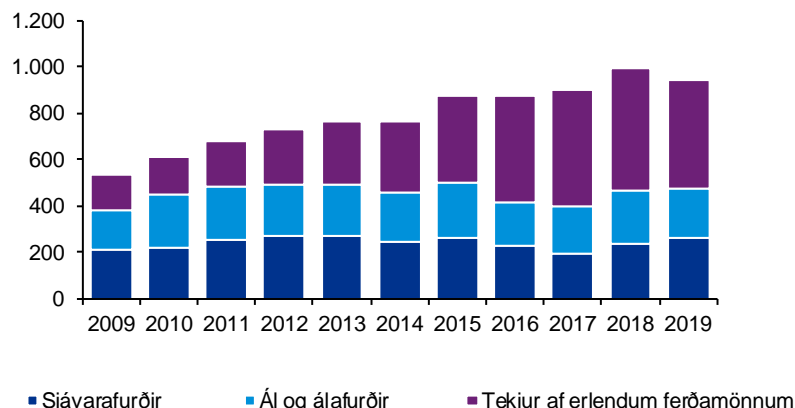
Sjá frekari umfjöllun á bls. 13 - 23.

Mótvægisaðgerðir til lengri og skemmri tíma

Gistinætur og fjöldi ferðamanna
í milljónum

Útflutningur vöru og þjónustu
í ma.kr.

Heimild: Hagstofan og greining KPMG.

Ferðapjónustan hefur staðið af sér áföll

Það hefur sýnt sig að ferðapjónustan hefur getuna til að jafna sig eftir þrengingar á erfiðum tímum og hafa þannig keðjuverkandi áhrif á aðra greinar atvinnulífsins.^{2,9}

Ferðapjónustan var t.a.m. mikilvæg í viðsnúningi efnahagskerfisins í kjölfar fjármálahrunsins. Til marks um það voru rúmlega 32 þúsund launþegar skráðir í ferðapjónustunni um mitt ár 2018, samanborið við tæplega 15 þúsund árið 2008.⁸

OECD bendir í þessu samhengi á að samræmdar og kröftugar mótvægisaðgerðir til að styðja við félög í greininni geti skilað gríðarlegri ávöxtun í öllu hagkerfinu sem og að viðhalda fjölda starfa.

Mikilvægi mótvægisaðgerða

Að tryggja rekstrarsamfellu er lykilatriði en veik staða og há skuldsetning ferðapjónustufyrirtækja gerir þeim flestum mjög erfitt að starfa áfram við núverandi aðstæður. Það þarf því að tryggja þessum félögum aðgang að fjármagni án tafa.

Mikil skuldsetning félaganna felur í sér að ríkið mun þurfa, með einum eða öðrum hætti, að bera stórt hlutfall af föstum rekstrarkostnaði þeirra félaga sem hafa forsendur til að starfa í greininni til lengri tíma lítið.

Áhrifin af COVID-19 eru öðruvísi en áður hefur sést. Það sem er víst er að ekki er vitað hvenær ástandinu lýkur og hver áhrifin verða. Það er því enn óvíst hvaða úrræði eru best til þess fallin að leiða viðspyrnuna og hversu lengi þarf að beita þeim.

Dæmi um áhrif sviðsmynda á ferðapjónustufyrirtæki

Afþreyingarfyrirtæki

Hótel

Hér að aftan eru leidd út tvö mismunandi dæmi um hvernig tekjufall vegna COVID-19 er líklegt til að hafa á rekstur, sjóðstreymi og efnahag tveggja dæmigerðra ferðapjónustufyrirtækja. Valin voru tvö félög í mismunandi undirgreinum ferðapjónustunnar enda eru einkenni reksturs og efnahags fyrirtækja í ferðapjónustunni jafn frábrugðin og flóran er breið.

Dæmi voru tekin úr eftirfarandi undirgreinum:

- Afþreying
- Gististaðir (hótel)

Grunnforsendur

Dæmin eru reiknuð út frá sviðsmyndum um fjölda ferðamanna eins og þær voru kynntar hér að framan. Þá var einnig stuðst við ársreikninga ferðapjónustufyrirtækja til þess að áætla upphafsstöðu á efnahagsreikningi.

- Útleiðsla í dæmunum byggir á Grunnspá sviðsmynda en í lok umfjöllunar um hvort dæmi eru áhrif mismunandi sviðsmynda dregin fram.
- Frekari lýsingu á forsendum má finna á næstu blaðsíðu.

Tilgangur

Með útleiðslu dæmanna var ætlunin að greina og útskýra hver áhrif aðgerða stjórnvalda, m.t.t. þeirra sviðsmynda sem við blasa, eru líkleg til að verða á rekstur, efnahag og sjóðstreymi ferðapjónustufyrirtækja. Ennfremur var markmiðið með vinnunni að greina hvort frekari aðgerða væri þörf.

Forsendur byggðar á ólíkum viðskiptalíkönum

Afþreyingarfyrirtæki

Afþreyingarfyrirtæki sem veitir þjónustu allt árið með dagsferðum frá höfuðborgarsvæðinu.

27 heilsárstöðugildi | 10 sumarstarfsmenn |
9 uppsagnir | Engar sumarráðningar | 14 í starfshlutaleið

35% eiginfjárlutfall
Óefnislegar eignir
Takmarkað veðrymi vegna sérhæfðra eigna

Hótel

40 herbergja hótélrekstur í eigin fasteign á suðvestur horninu með veitingastað og baðstofu.

32 heilsárstöðugildi | 7 sumarstarfsmenn |
13 uppsagnir | Engar sumarráðningar | 14 í starfshlutaleið

34% eiginfjárlutfall
Fasteign í rekstrarfélagi sem er með um 65% skuldsetningarhlutfall.

Lýsing

Fjöldi starfsmanna og viðbrögð

Efnahagur

Sameiginlegar forsendur

Gert er ráð fyrir að eftirspurn fylgi þróun á komu ferðamanna til landsins yfir árið.

Félögin geta tímabundið hægt á fjárfestingum vegna minni aðsóknar og notkunar.

Starfsmannafjöldi í „eðlilegt“ horf árið 2021 þar sem reiknað er með að launakostnaður þróist sem hlutfall af tekjum.

Veltufjármögnun þyngist við tap á viðskiptakröfum og aukna kröfu um staðgreiðslu frá birgjum.

Félögin nýta sér öll úrræði sem nú eru í boði af hálfu stjórnvalda og fjármálafyrirtækja svo sem með frýstingu afborgana af lánnum og frestun á opinberum gjöldum.

Ekki er tekið tillit til áhrifa gengisbreytinga innan ársins í forsendum rekstraráætlana.

Sjá frekari útskýringar á forsendum og útreikningum í viðauka

Afbreytingar- fyrirtæki

Rekstur undir eðlilegum kringumstæðum

Innbyggð árstíðarsveifla

Eftirspurn og tekjur fylgja þróun á komu ferðamanna til landsins yfir árið.

Ferðapjónustufyrirtæki reiða sig á afkomu á sumarvertíðinni, sérstaklega fyrirtæki á landsbyggðinni.

Sjóðsstaða

Flest félög eru fjármögnuð þannig að lausafé geti staðið undir ígildi 1-2 mánaða föstum rekstrarkostnaði en það er hætt við því að við slök rekstrarskilyrði hafi þegar verið búin að ganga á þennan forða.

Þá ganga slakir rekstrarmánuðir yfir veturinn frekar á sjóðsstöðu.

Algengt að fyrirframgreiðslur séu nýttar til að standa undir hluta af föstum rekstrarkostnaði lágvertíðar.

Takmarkað veðrymi

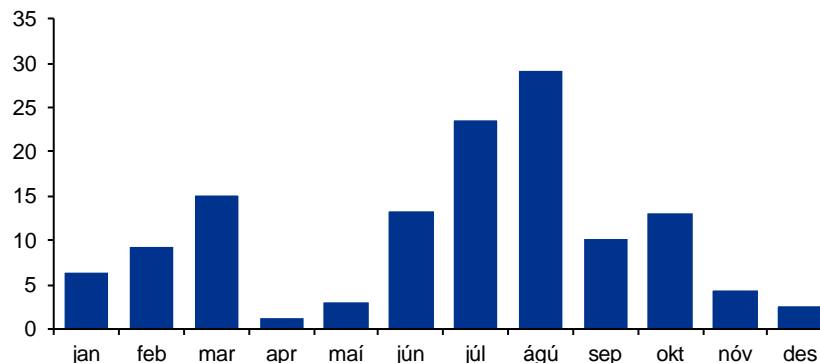
Nú þegar hafa flest ferðapjónustufyrirtæki fullnýtt veðrymi til að fjármagna vöxt og/eða áskoranir í rekstri ársins 2019.

Veðhæfi eigna oft takmarkað þar sem rekstrareignir eru sérhæfðar fyrir viðkomandi starfsemi, s.s. ísgöng, sýningargripir, mikið breyttir trukkar, hvalaskoðunarbátar og hjólabátar.

Heimild: Ársreikningar ferðapjónustufyrirtækja, Ferðamálastofa og greining KPMG.

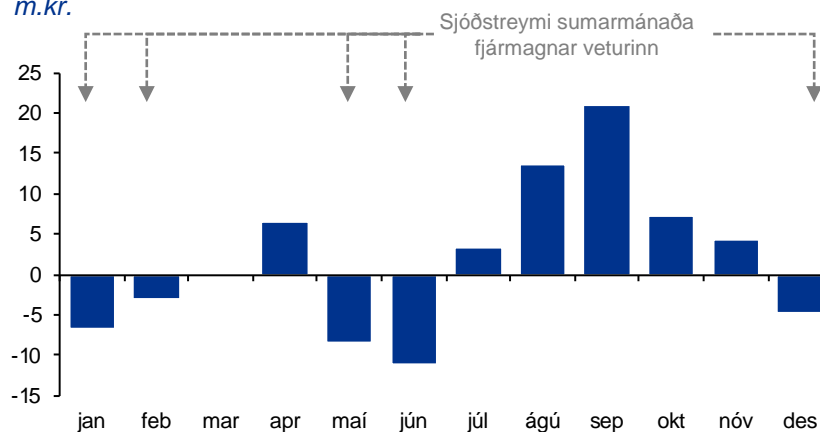
Rekstrarafkoma (EBITDA) eftir mánuðum

m.kr.

Sjóðstreymi eftir mánuðum

m.kr.

COVID-19 leiðir af sér skyndilegt tekjufall

Áhrif núverandi ástands á rekstur

Tekjusamdráttur í samræmi við fækkun ferðamanna en ekki gert ráð fyrir að félagið bregðist við fækkun með lækkun á verðum.

Að öllum líkindum munu fyrirtæki bregðast við stöðunni og aukinni samkeppni um hvern ferðamann með verðlækkunum og því má fastlega gera ráð fyrir því að rekstrartap sé vanmetið í dæminu.

Afbókanir fyrir sumarið, frost í nýbókunum og endurgreiðsla á fyrirframgreiðslum sem dregur á lausafé eða lánalínur.

Hagræðing í rekstri

Um 60% af rekstrarkostnaði er breytilegur í dæminu og því ágætur sveigjanleiki að draga úr kostnaði.

Af 27 heilsársstarfsmönnum er 9 starfsmönnum sagt upp, 14 starfsmönnum beint í hlutastarf en auk þess skorið niður við nögl í öðrum rekstrarkostnaði, s.s. markaðskostnaði.

Ráðningar á sumarstarfsfólki eru dregnar til baka.

Uppsagnir draga á lausafé þar sem greiða þarf uppsagnafrest í þrjá mánuði.

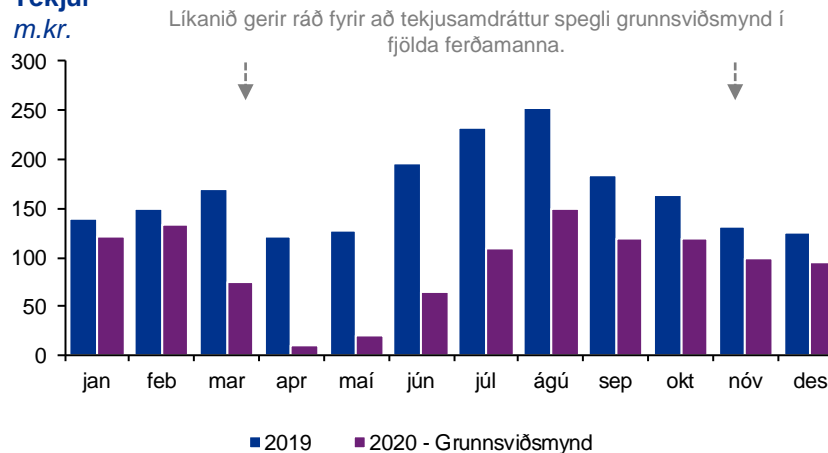
Hagræðingaraðgerðir taka flestar 1-3 mánuði að skila sér. Í millitíðinni sitja fyrirtæki uppi með hærri rekstrarkostnað sem gengur hratt á lausafé eða lánalínur.

Félagið þarf áfram að bera mikinn fastan kostnað til að viðhalda og tryggja rekstrarsamfellu, s.s. til að halda í sérfræðipækkingu sem búið er að byggja upp og ýmsa upplýsingatækni innviði.

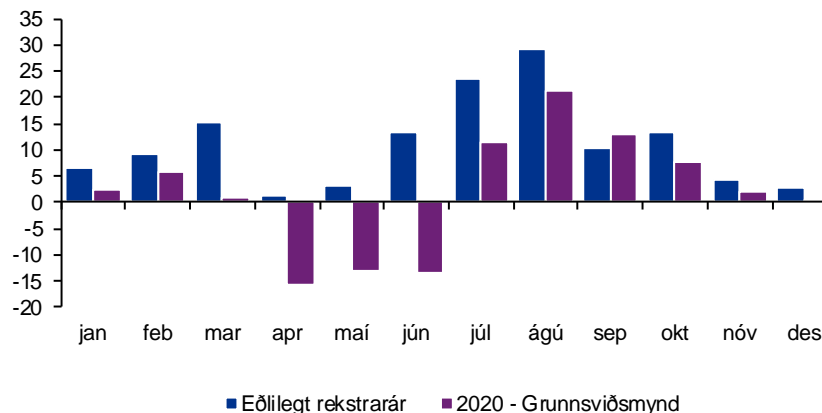
Sjá ítarlegri útlistun í viðauka.

Heimild: Ársreikningar ferðaþjónustufyrirtækja, Ferðamálastofa og greining KPMG.

Tekjur m.kr.

Rekstrarafkoma (EBITDA) eftir mánuðum m.kr.

Takmarkanir á útlæði fjármagns

Félagið frestar eða takmarkar verulega fjárfestingar.

Í mörgum tilvikum er þó ekki hægt fresta árlegri fjárfestingaþörf vegna öryggismála (endurnýjun og úttektir öryggisbúnaðar).

Frestun gjalddaga:

- Birgjar
- Lánveitendur

Á móti krefjast birgjar aukinnar staðgreiðslu.

Dregið á úrræði stjórnvalda (sjá frekari uppl. í viðauka)

Starfshlutaleiðin nýtt en eftir standa 25% launa- og launatengdra gjalda

Frestun gjalddaga opinbera gjalda.

Þrátt fyrir aðgerðir er lausafé uppuríð

Fastur rekstrarkostnaður gengur því hratt á handbært fé auk þess sem veltufjármögnun þyngist verulega.

Fæst fyrirtæki í greininni eru með lausafé umfram fjárförf til eins eða tveggja mánaða á þessum tímapunkti og því má gera ráð fyrir að í mörgum tilvikum sé það uppuríð í apríl.

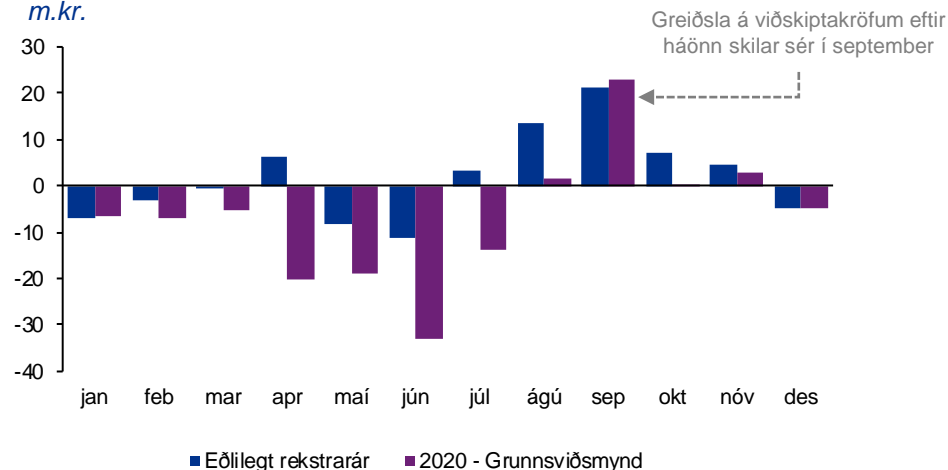
Félagið þarf að sækja sér lánsfjármagn mjög fljótlega, af því gefnu að hluthafar geti ekki aukið hlutfé.

Er félagið lífvænlegt til skamms tíma litið?

Heimild: Ársreikningar ferðaþjónustufyrirtækja, Ferðamálastofa og greining KPMG.

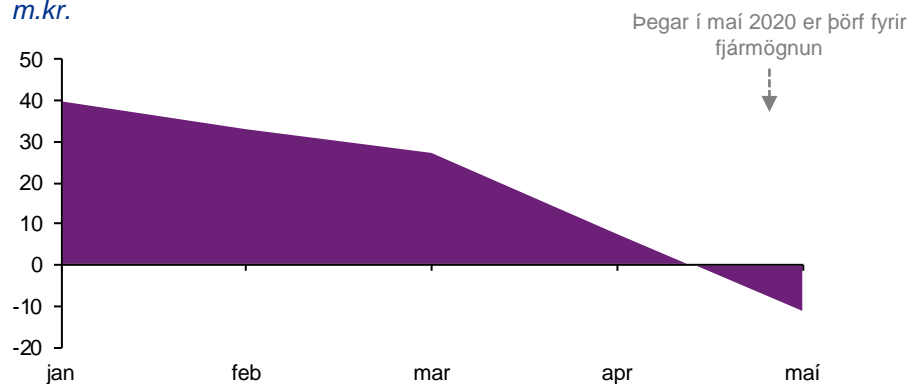
Sjóðstreymi eftir mánuðum

m.kr.

Uppsöfnuð fjárförf

m.kr.

Niðurstaða eftir þrjá mánuði

Eiginfjárstaða versnar

Rekstrartap og tap á skammtímakröfum hefur lækkað eiginfjárstöðu verulega á nokkrum mánuðum.

Möguleg krafa um lækkun/niðurfærslu óefnislegra eigna myndi lækka eigið fé enn frekar.

Fjármögnun

Hér er að ofan er gengið út frá því að lánaþyrirgreiðsla sé í boði en það er ekki sjálfgefið.

Fjárbörf getur aukist mikið yfir sumarmánuðina þar sem misstór hluti tekna er staðgreiðsla og því getur það tekið tíma að innheimta hluta af sölu sumarmánaða.

Þá gefa rekstrarhorfur sumarmánaða ekki tilefni til að ætla að hægt sé að rétta af fjárhagsstöðu fyrir veturinn.

Er fyrirtækið enn talið lífvænlegt að mati lánveitenda?

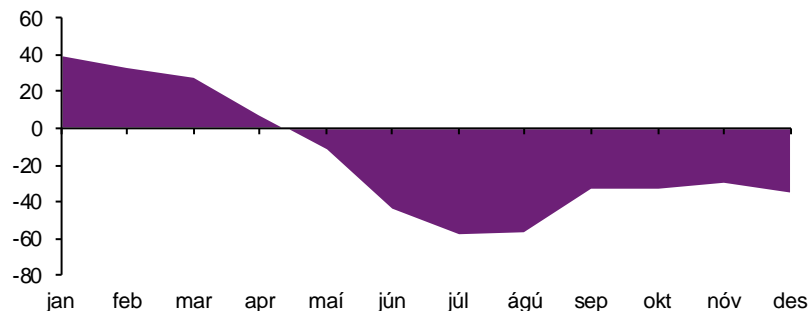
Því ólíklegt að eðlileg viðbótarfyrirgreiðsla og/eða endurfjármögnun á haustmánuðum standi til boða vegna skorts á veðrymi og slæmrar eiginfjárstöðu.

Efnahagsreikningur

m.kr.	des.19	mar.20	maí.20	sep.20	des.20
Fastafjármunir	524	479	463	431	406
Veltufjármunir	64	26	7	64	32
Handbært fé	44	30	0	0	0
Eignir	633	534	470	495	438
Eigið fé	223	159	99	44	5
Langtímaskuldir	288	281	285	290	279
Lánalína	0	0	13	74	77
Skammtímask. og aðrar skuldb.	122	94	73	87	77
Eigið fé og skuldir	633	534	470	495	438
<i>Eiginfjárlutfall</i>	<i>0,35</i>	<i>0,30</i>	<i>0,21</i>	<i>0,09</i>	<i>0,01</i>

Uppsöfnuð fjárbörf

m.kr.

Heimild: Ársreikningar ferðaþjónustufyrirtækja, Ferðamálastofa og greining KPMG.

Áhrif til lengri tíma

Viðvarandi fjárpörf

Rekstur næstu ára er ekki líklegur til að rétta af fjárhagsstöðu og þá kalla litlar fjárfestingar árin 2020 og 2021 á auknar fjárfestingar.

Sviðsmyndirnar eiga það sameiginlegt að gera ráð fyrir hæstu fjárpörfinni í júní árið 2022.

Þörf fyrir lánaþyrngreiðslu ætti ekki að taka mið af bjartsýnni sviðsmynd.

Skuldsetning til framtíðar

Ólíklegt að skuldastaðan sé sjálfbær miðað við óbreyttan rekstur.

— Í lok árs 2023 skuldar félagið 20x rekstrarafkomu að frádreginni eðlilegri árlegri fjárfestingu.

Þrátt fyrir að „Brúarlán“ séu aðgengileg er óvíst hvort félagið sé gjaldfært til lengri tíma litið og lánastofnunum er einfaldlega óheimilt að lána þegar ekki er sýnt fram á að félag geti greitt til baka.

Eigið fé

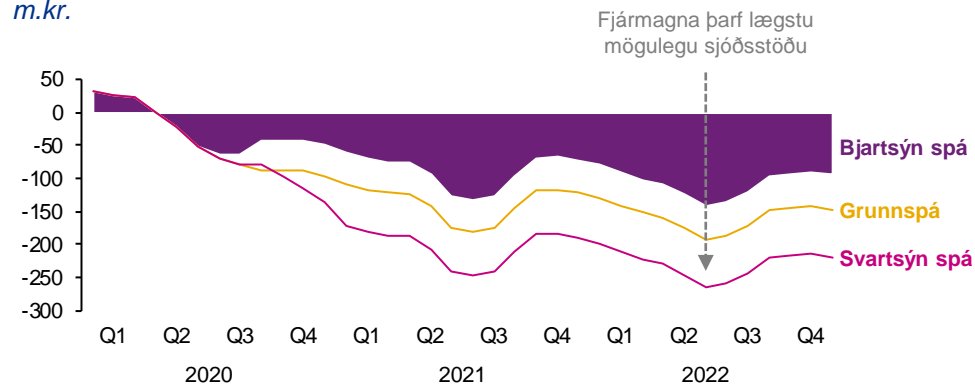
Á árinu 2022 er eigið fé félagsins uppuríð. Líklegt verður þó að teljast að félagið hafi fyrir þann tíma orðið ógreiðslufært og tæknilega gjaldþrota:

- Skuldakennitölur bera þess merki að félagið geti ekki staðið við skuldbindingar.
- Jafnvel þó skuldsetning árið 2022 sé borin saman við rekstur ársins 2019 gefur skuldahlutfallið ekki tilefni til að ætla að félagið sé sjálfbært.

Heimild: Ársreikningar ferðaþjónustufyrirtækja, Ferðamálastofa og greining KPMG.

Uppsöfnuð fjárpörf

m.kr.

Efnahagsreikningur - Grunnspá

	2018	2019	2020	2021	2022
Fastafjármunir	524	490	406	308	260
Veltufjármunir	64	63	32	54	57
Handbært fé	44	47	0	0	0
Eignir	633	599	438	362	317
Eigið fé	223	212	5	-90	-146
Langtímaskuldir	288	284	279	235	213
Lánalína	0	0	77	122	153
Skammtímask. og aðrar skuldb.	122	103	77	95	96
Eigið fé og skuldir	633	599	438	362	317
Veltufjárhlutfall	1,13	1,01	0,35	0,49	0,48
Eiginfjárhlutfall	0,35	0,35	0,01	-0,25	-0,46
Skuldir / (EBITDA - CAPEX)	1,5x	6,1x	-5,2x	11,5x	19,5x

KPMG

Hótel

Samskonar áhrif

Ýktari áhrif á tekjur

Ólíkt afþreyingarfyrirtækinu er verðskrá hótela breytileg eftir tímabilum. Verðlagning er mun viðkvæmari fyrir samkeppnisaðstæðum.

Samdráttur yfir háönn hefur því meiri áhrif þar sem verðin eru hvað hæst.

Meðalverð hótélherbergja eru nú í frjálssu falli en útreikningarnir gera að takmörkuðu leyti ráð fyrir verðlækkunum og áhrif verri sviðsmynda því vanmetin.

Hagræðing og frestun gjalddaga

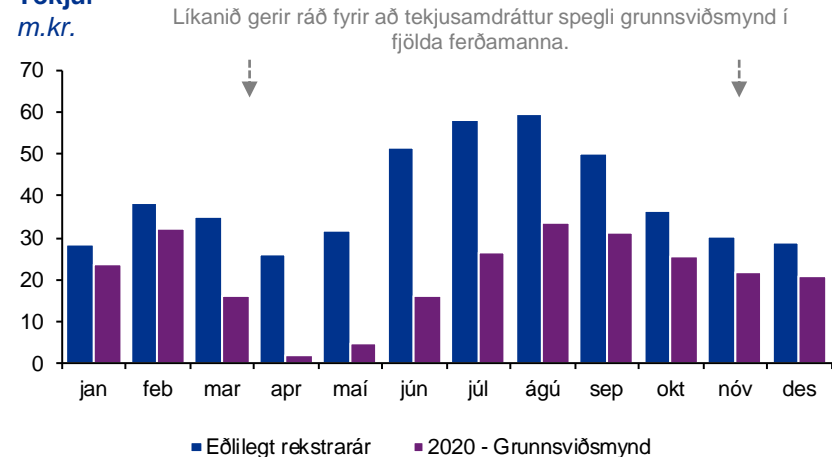
Þrátt fyrir að félagið nýti sér allar mögulegar leiðir til að hagræða í rekstri og hliðra til í greiðslu reikninga kallar sjóðstreymi næstu mánaða á verulega fjárþörf.

Rekstrarafkoman sem að öllu jöfnu ætti að duga fyrir greiðslu lána nægir ekki til þess að greiða fastan rekstrarkostnað sem situr eftir á meðan félagið er að ná fram áhrifum hagræðingar, sem þó duga skammt.

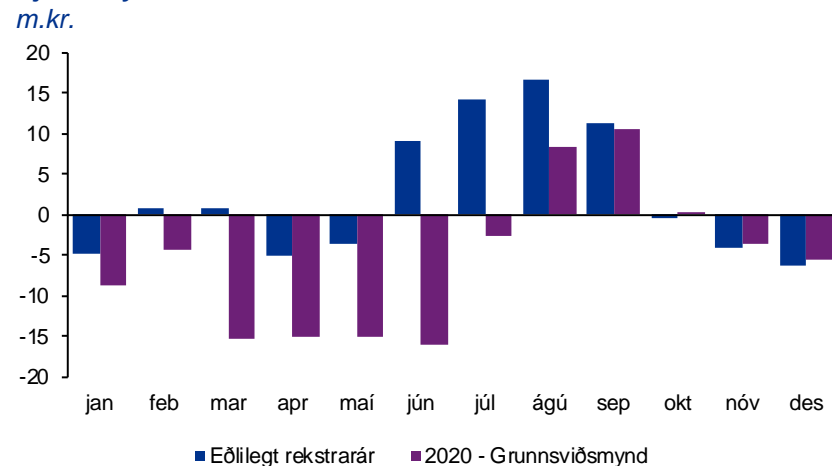
Afkoman sem myndast á seinni hluta ársins er fjarri því að vera nægilega mikil til að standa undir viðbótar skuldsetningu sem félagið hefur þurft að draga á.

Heimild: Ársreikningar ferðaþjónustufyrirtækja, Ferðamálastofa og greining KPMG.

Tekjur m.kr.

Sjóðstreymi eftir mánuðum

Áhrif til lengri tíma

Fjárpörfin eykst

Rekstrarafkoma (EBITDA) getur myndast á ný strax árið 2022 ef fjöldi ferðamanna fer vaxandi.

Hinsvegar mun fjárpörfin og sjóðstreymið versna þar sem rekstrarafkoman mun ekki lengur standa undir vaxtagreiðslum og afborgunum lána.

Skuldsetning til framtíðar

Ólíklegt er að aukin skuldastaða sé sjálfbær miðað við óbreyttan rekstur.

— Í lok árs 2023 skuldar félagið 25x rekstrarafkomu þegar búið er að taka tillit til fjárfestingaþarfar.

Þrátt fyrir að „Brúarlán“ sé aðgengilegt er óvíst hvort félagið sé gjaldfært til lengri tíma litið og lánastofnunum einfaldlega óheimilt að lána þegar ekki er sýnt fram að félag geti ekki greitt lán til baka.

Eigið fé

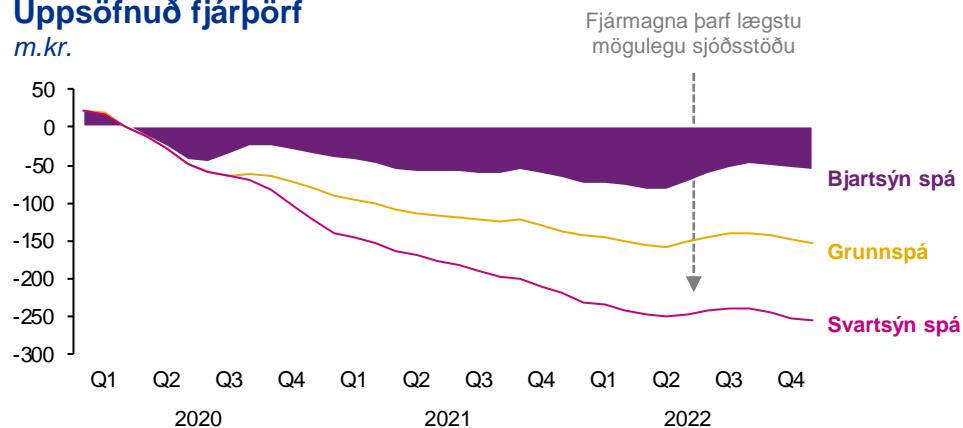
Eiginfjárstaða undir lok spátímans er neikvæð, félagið ógreiðslufært og tæknilega gjaldþrota:

- Skuldakennitölur bera þess merki að félagið geti ekki staðið við langtímaskuldbindingar.
- Jafnvel þó skuldsetning árið 2022 sé borin saman við rekstur ársins 2019 gefur skuldahlutfallið varla tilefni til að ætla félagið sé sjálfbært.

Heimild: Ársreikningar ferðaþjónustufyrirtækja, Ferðamálastofa og greining KPMG.

Uppsöfnuð fjárpörf

m.kr.

Efnahagsreikningur - Grunnspá

	2018	2019	2020	2021	2022
Fastafjármunir	499	489	474	459	450
Veltufjármunir	19	18	8	14	15
Handbært fé	1	32	0	0	0
Eignir	519	539	482	474	465
Eigið fé	174	194	77	11	-6
Langtímaskuldir	300	295	299	290	283
Lánalína	0	0	81	136	152
Skammtímask. og aðrar skuldb.	46	50	25	36	36
Eigið fé og skuldir	519	539	482	474	465
Veltufjárhlutfall	0,32	0,99	0,07	0,08	0,08
Eiginfjárhlutfall	0,33	0,36	0,16	0,02	-0,01
Skuldir / (EBITDA - CAPEX)	5,5x	5,4x	-5,1x	-15,3x	24,7x

A white bus is shown from a front-quarter perspective, parked on a dark, gravelly road. The bus's headlights are on, casting a warm glow. The interior of the bus is visible through the windshield, showing seats and a driver. The background features a range of dark, snow-covered mountains under a dark, overcast sky. The overall mood is quiet and isolated.

KPMG

Áhrif á aðrar
greinar
ferðapjónustu

Erfið rekstraraskilyrði

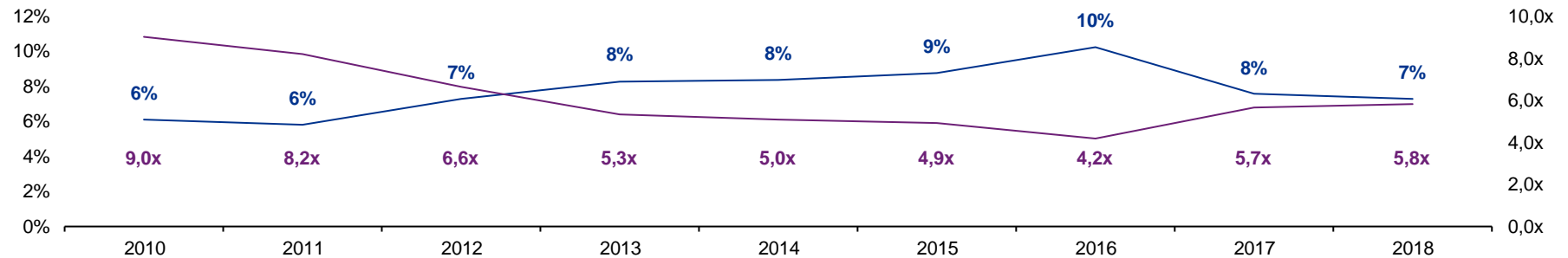
Miklar áskoranir ferðapjónustufyrirtækja árið 2019

- 20% fækkun ferðamanna eftir fall Wow Air og 30% fækkun ferðamanna frá Bandaríkjunum og Kanada.
- Jákvæð áhrif af 9% veikingu íslensku krónunnar og 5% lengri meðal dvalartími ferðamanna leiðir til hærri tekna á hvern ferðamann.
- Miklar kostnaðarhækkningar, s.s. 6,5% hækkun á launavísitölu vega upp á móti tekjuauka.
- Áfram fjárfest í greininni en hótélherbergjum fjölgaði t.a.m. um 883 herbergi í 10.856 herbergi en á sama tíma lækkaði nýtingarhlutfall um 3%.
- Skuldsetning greinarinnar nær tvöfaldaðist frá árslokum 2015 til loka árs 2019 en EBIT afkoma greinarinnar dróst saman á sama tímabili.

Áhrif COVID-19 á horfur í ferðapjónustunni

- Ferðapjónustufélög eru að fást við allsherjar tekjuhrun.
- Endurgreiðsla á fyrirframgreiðslum og viðskiptakröfur munu tapast.
- Ferðapjónustan er mannaflsrek atvinnugrein og á þessum tímamarki er líklegt að flest félög ráði illa við greiðslu launa og/eða uppsagnafrest starfsmanna.
- Flest félög þurfa því að afla fjármagns til þess að standa straum af launagreiðslum, öðrum föstum rekstrarkostnaði og endurgreiðslum.
- Dragist tekjusamdrátturinn fram yfir sumarið er ólíklegt að rekstur í ferðapjónustu standi undir aukinni skuldsetningu.

Þróun á EBIT% og skuldsetningu^a

ATH: (a) Án flugfélaga

Heimild: Hagstofan og greining KPMG.

Ólík félög með mismunandi áskoranir

Fyrirtæki	Einkenni reksturs ^a	Einkenni efnahags ^a						
		EBIT%	Launakostnaður	Fastur rekstrar-kostnaður ^c	Eiginfjár-hlutfall	Binding í rekstrareignum	Veltufjár-hlutfall	Skuld-setning ^b
Flugfélög — Annar rekstrarkostnaður 42% af tekjum — Mikið fé bundið í eignum — Mikið um fyrirframgreiðslur	-9%				11%		0,9	NA
Hópfærðafyrirtæki Rútufyrirtæki og skoðunarferðir — Talsverð skuldsetning — Mikið bundið fé í eignum — Mikið um fyrirframgreiðslur	3%				22%		1,1	16,1x
Gististaðir Hótel og gistiheimili — Kvik verðmyndun — Mikil skuldsetning og fjárbinding í eignum — Húsnæðiskostnaður fastur	9%				28%		1,3	12,0x
Veitingastaðir — Mikill launakostnaður og háar leigugreiðslur	4%				21%		1,2	2,7x
Bílaleigur — Mikil skuldsetning — Mikið fé bundið í eignum sem nýtast ekki (24 p. bílafloiti) — Þörf á fækkun í flota	9%				12%		0,4	11,6
Ferðaskrifstofur Ferðaskrifstofur, ferðaskipuleggjendur og önnur bókunarpjónusta — Hár launakostnaður — Mikið um fyrirframgreiðslur frá vv. og til birgja sem geta ekki greitt til baka — Uppfylla mögulega ekki skilyrði Brúarlána um 25% launahlutfall vegna hárna brúttótekna	9%				42%		1,2	5,3x

ATH: (a) Upplýsingar við árslok 2018. Einkenni rekstur miða við hlutfall af tekjum. Binding í rekstrareignum eru varanlegir rekstrarfjármunir á móti tekjum.
 (b) Útlán KMB í lok árs 2018 á móti EBIT 2018 samkvæmt Hagstofu. Ekki var hægt að staðfesta að staðið sé eins að flokkun hjá Seðlabanka Íslands og Hagstofu Íslands þegar kemur að skilgreiningu ferðapjónustufyrirtækja svo sem afþreyingarfyrirtækja.
 (c) Fastur rekstrarkostnaður (annað en kostnaðarverð seldra vara og launakostnaður sem dregst saman vegna umsvifa eða starfshlutaleiðar). Fastur rekstrarkostnaður inniheldur hvorki fjármagnskostnað né afskriftir.

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands, KPMG Könnun á afkomu fyrirtækja í ferðapjónustu 2018 og greining KPMG

KPMG

Áhrif á helstu
hagstærðir

Tekjur af erlendum ferðamönnum

Samdráttur tekna af erlendum ferðamönnum

Árið 2019 námu tekjur af erlendum ferðamönnum um 470 ma.kr.

Ljóst er að COVID-19 mun hafa mikil áhrif til lækkunar tekna frá erlendum ferðamönnum:

- Bjartsýna sviðsmyndin (S1) gerir ráð fyrir að tekjur af erlendum ferðamönnum lækki um 208 ma.kr. á árinu 2020 samanborið við tekjur ársins 2019.
- Í grunnsviðsmyndinni (S2) þar sem gert er ráð fyrir að viðspyrna náist næsta haust er lauslega áætlað að gjaldeyristekjur gætu lækkað um rúmlega 275 ma.kr.
- Gera má ráð fyrir rúmlega 330 ma.kr. lækkun gjaldeyristekna á þessu ári ef viðspyrna næst ekki fyrr en á næsta ári.

Vægi í gjaldeyristekjum

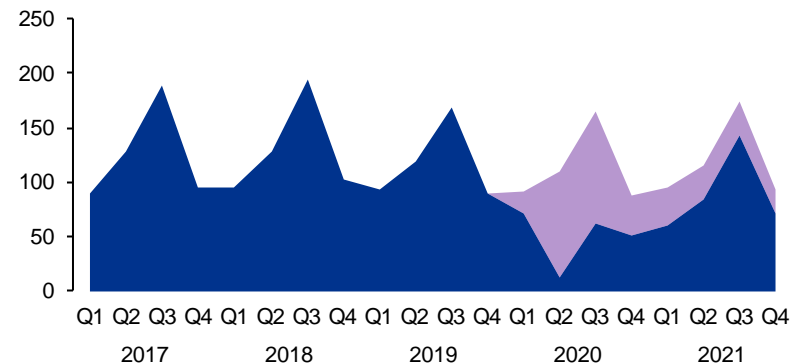
Samdráttur í tekjum af erlendum ferðamönnum gæti numið um 15 – 25% af heildargjaldyristekjum þjóðarbúsins.

Tekjusamdráttur - Tekjur af erlendum ferðamönnum

	Tekjur ársins	% af tekjum af erl. ferðam.	% af gjaldeyristekjum Íslands
Árið 2019	470		
S1 - Bjartsýn	262	-44%	-15%
S2 - Grunnspá	195	-58%	-20%
S3 - Svartsýn	140	-70%	-25%

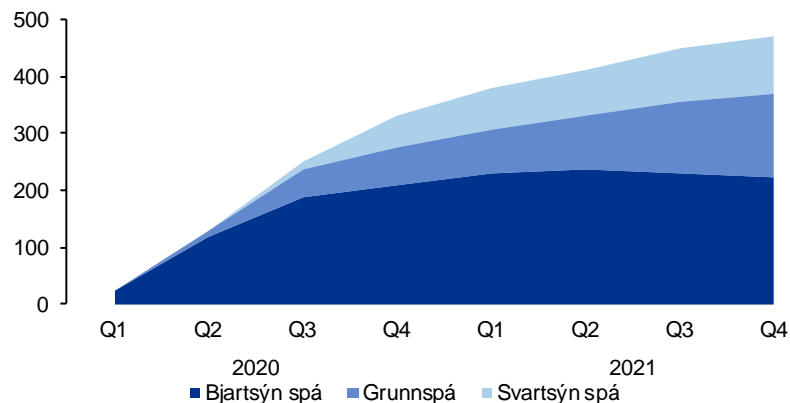
Grunnsviðsmynd – Samdráttur gjaldeyristekna samanborið við 2019

í ma.kr.

Uppsafnaður tekjusamdráttur gjaldeyristekna

í ma.kr.

Vægi ferðapjónusta á Norðurlöndunum

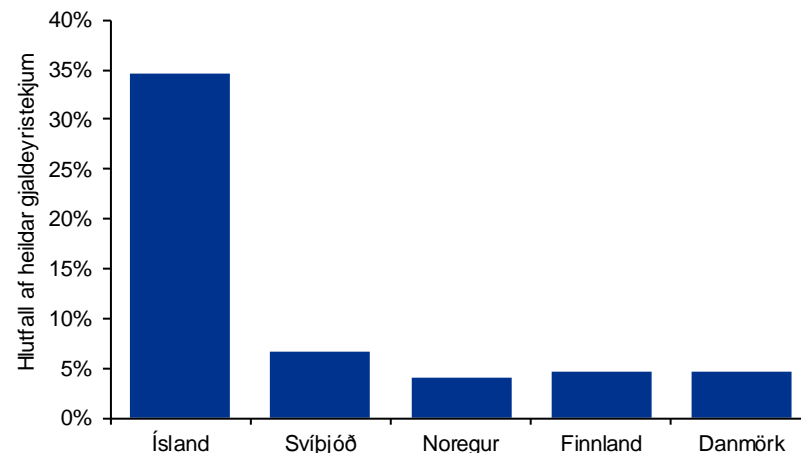
Vægi ferðapjónustu í landsframleiðslu Íslands er um fjórfalt hærra samanborið við hin Norðurlöndin.

Ferðapjónusta á Norðurlöndunum byggist að stærri hluta á þjónustu við innlendan markað samanborið við Ísland. Ef einungis er litið til tekna af erlendum ferðamönnum þá er vægi þeirra um 5-8x hærra á Íslandi samanborið við hin Norðurlöndin.

Ef samdráttur í ferðapjónustu á hinum Norðurlöndunum mun verða sambærilegur og á Íslandi mun það hafa mun minni áhrif á landsframleiðslu þeirra samanborið við áhrifin hér á Íslandi.

Á Íslandi vegur beint framlag ferðapjónustunnar um 8,6% af vergri landsframleiðslu. Beint framlag ferðapjónustu til heimsframleiðslunnar er um 3,5%. Öll Norðurlöndin eru því um eða undir heimsmeðaltalinu utan Íslands þar sem vægi ferðapjónustunnar er ríflega tvöfalt hærra en heimsmeðaltalið.

Tekjur af erlendum ferðamönnum

Heimild: Hagstofan, The World Bank, Knoema og greining KPMG.

Skuldsetning ferðapjónustunnar

Útlán banka til ferðapjónustu

Í árslok 2019 námu útlán viðskiptabankanna þriggja til ferðapjónustu um 255 ma.kr. og höfðu hækkað úr 139 ma.kr. frá árslokum 2015.

Í árslok 2019 var tæpur helmingur lánanna óverðtryggð lán í íslenskum krónum en um 30% voru gengistryggð lán og hefur sá hlutur farið vaxandi síðustu misseri.

- Gengi evru hefur hækkað um 15% gagnvart íslensku krónunni frá árslokum 2019. Því má áætla að gengistryggð lán hafi hækkað um 11 ma.kr. úr 76 ma.kr. í 87 ma.kr. Heildarútlán bankanna hafa miðað við þetta hækkað í 266 ma.kr. frá árslokum 2019.

Skuldsetning ferðapjónustunnar í gegnum lífeyrissjóðakerfið er ekki inni í þessum tölum en vitað er að lífeyrissjóðir hafa veitt fasteignalán með veði í hótélbyggingum.

Auk þess er skuldsetning blandaðra fasteignafélaga ekki inni í tölum bankanna um lánveitingar til ferðapjónustu. Skráðu fasteignafélögin Eik, Reginn og Reitir eiga hótél sem metin voru á rúmlega 52 ma.kr. í árslok 2019. Skuldsetning þessara félaga er um 60% og því má gera ráð fyrir því að um 32 ma.kr. skulda þessara félaga séu tryggðar með veði í hótélum.^a

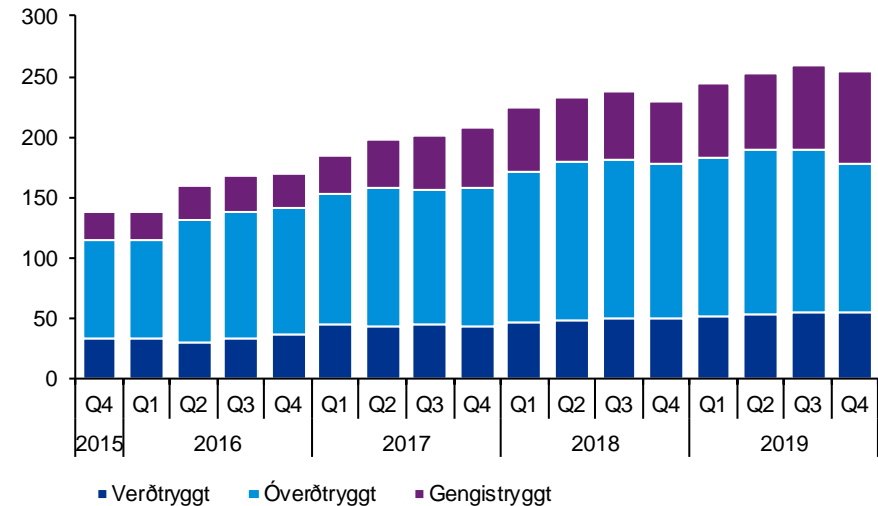
Heildarskuldsetning ferðapjónustunnar er því líklega yfir 300 ma.kr.

Vanskil aukast þvert á aðrar atvinnugreinar

Það er 18% vöxtur í vanskilum ferðapjónustufyrirtækja frá ársbyrjun 2018 samanborið við 8% samdrátt í heildarvanskilum.

Þó er ekki að merkja mikla aukningu í vanskilum það sem af er ári byggt á tölum fyrir fyrstu þrjá mánuði ársins frá Seðlabanka Íslands sem eru unnar úr gögnum frá Creditinfo.

Útlán Arion banka, Íslandsbanka og Landsbankans til ferðapjónustu í ma.kr.

(a) Fleiri blönduð fasteignafélög svo sem Almenna leigufélagið og Fí fasteignafélag eiga stórar hóteleignir. Upplýsingar um virði eigna og skuldsetningu þeirra eru ekki aðgengilegar. Ennfremur er óljóst að hversu miklu leyti fasteignafélög sem eiga að stærstum hluta eða eingöngu hóteleignir koma fram í tölum bankanna um útlán til ferðapjónustu. Dæmi um þessi félög eru Íþaka fasteignir ehf., Lantan ehf., VMT ehf., RR fasteignir ehf., Best ehf. og L120 ehf. Skuldsetning þessara félaga nemur tugum milljarða króna.

Heimild: Seðlabanki Íslands, ársreikningar skráðra fasteignafélaga og greining KPMG

Þróun skuldsetningar eftir greinum

Skuldsetning fluggeirans

Útlán viðskiptabankanna til félaga í flugrekstri eða þjónustu við flug nema tæplega 50 ma.kr. Þessi útlán hafa að stærstum hluta verið veitt til tveggja félaga, Icelandair og Isavia. Þessi félög þarf því að skoða sérstaklega en það er ekki hluti af neðangreindri greiningu.

Skuldsetning gistiþjónustu

Skuldsetning gistiþjónustu var rúmlega 50 ma.kr. í byrjun árs 2016 en var orðin rúmlega 130 ma.kr. í árslok 2019. Á sama tíma fjölgaði hótélherbergjum á tímabilinu úr 7.364 í 10.889 herbergi.

Skuldir á hvert herbergi hafa því aukist úr 7,1 m.kr./herbergi í 12,1 m.kr./herbergi að meðaltali sem nemur um 70% aukningu.

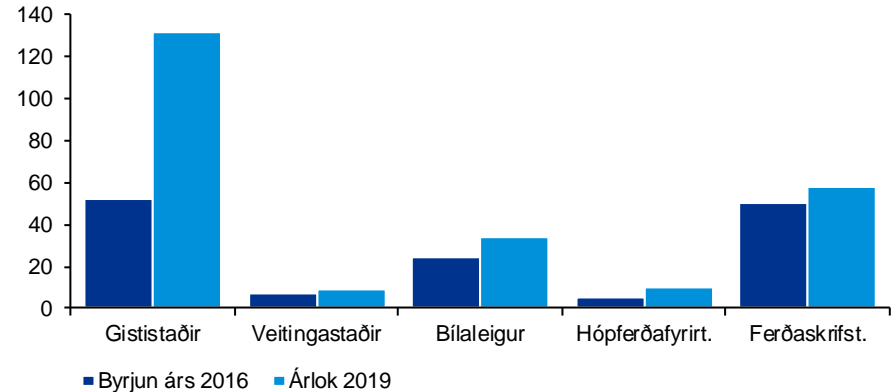
Mikil fjárfesting í hótélum á þessu tímabili skýrir líklega að mestu aukna skuldsetningu þar sem 3.525 ný herbergi hafa verið tekin í notkun. Ef viðbótarskuldsetningu tímabilsins er deilt út á ný herbergi reiknast meðalskuldsetning 22,6 m.kr. á hvert nýtt hótélherbergi. Þessu til samanburðar er ekki óeðlilegt að lánveitendur láni sem nemur 20-25 m.kr. á hvert herbergi í nýjum hótélverkefnum.

Skuldsetning vaxið umfram tekjur

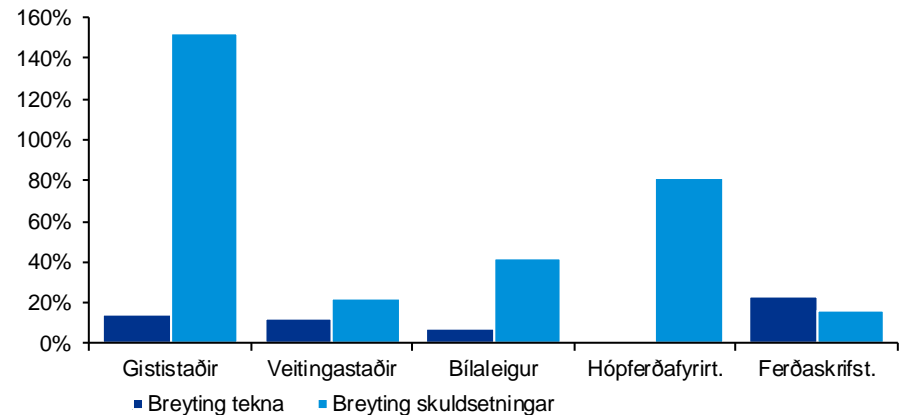
Skuldsetning flestra greina ferðapjónustu hefur vaxið langt umfram tekjubróun.

- Þessi þróun nær þó ekki til félaga undir flokkunum ferðaskrifstofur, ferðaskipuleggjendur og annað. Hafa ber í huga að þessi flokkur nær yfir fjölbreytta starfsemi og getur því þróun tekna og skuldsetningar verið mjög mismunandi eftir einstaka félögum.

Þróun skuldsetningar eftir greinum ferðapjónustu frá ársbyrjun 2016 í ma.kr.

Hlutfallsleg breyting tekna og skulda frá árinu 2016

Heimild: Seðlabanki Íslands, Hagstofa Íslands og greining KPMG

Skuldapól ferðapjónustunnar

Eins og fram hefur komið hefur skuldsetning ferðapjónustunnar aukist mikið þrátt fyrir lítinn tekjuvöxt á síðustu árum. Því er líklegt að skuldsetning ferðapjónustunnar hafi þegar færst nálægt skuldapóli greinarinnar. Mikilvægt er því að skoða frekar skuldapól einstakra greina ferðapjónustunnar.

Tekjur einkennandi greina ferðapjónustunnar án fluggeirans námu 387 ma.kr. árið 2019 og lækkuðu um 7 ma.kr. frá fyrra ári. EBIT þessara greina nam um 27 ma.kr. árið 2018 en tölur fyrir árið 2019 liggja ekki fyrir.

Hlutfall vaxtaberandi skulda gagnvart EBIT er ágætur mælikvarði á skuldsetningu þar sem það sýnir hvað reksturinn skilar eftir að tekið hefur verið tillit til afskrifta. Afskriftir ættu að endurspegla fjárfestingaþörf til lengri tíma. Fyrirtæki ættu þó að geta dregið tímabundið úr fjárfestingum á meðan samdráttar gætir.

Eðlilegt er að þetta hlutfall sé hærra í þeim greinum þar sem mikið veðrymi er í fasteignum eða tækjum.

— Sé miðað við EBIT 2018 má ætla að flestar greinar ferðapjónustu séu um eða yfir sínu skuldapóli.

Á næstu síðu má sjá nánari greiningar á skuldapóli og samanburð við erlenda ferðapjónustu.

Einkennandi greinar ferðapjónustu án flugs

(ma.kr.)	EBIT 2018	Skuldir Q4 2018	Skuldir / EBIT
Gististaðir	9,4	135	12,0
Veitingar	3,6	9	2,7
Bílaleigur	3,1	35	11,6
Hópferðafyrirtæki	0,8	10	16,1
Ferðaskrifstofur	10,3	59	5,3
Samtals	27,2	248	

Skuldapól ferðapjónustunnar (frh.)

Árið 2016 var líklega besta rekstrarár í sögu íslenskrar ferðapjónustu. Það ár nam EBIT einkennandi greina ferðapjónustunnar 34,0 ma.kr. án fluggeirans. Ef EBITDA og EBIT 2019 er áætlað byggt á tekjuþróun ársins má gera ráð fyrir að þessar stærðir hafi lækkað nokkuð hjá gististöðum, bílaleigum og hópferðafyrirtækjum sem lækkar skuldapól þessara greina enn frekar.

Séu skuldakennitölur íslenskrar ferðapjónustu svo bornar saman við skráð evrópsk samanburðarfélög má sjá að skuldsetning erlendu samanburðafyrirtækjanna er lægri í flestum tilvikum.^a

Líklega þarf að horfa bæði til sögulegra gagna fyrir íslenska ferðapjónustu og erlendra samanburðafyrirtækja til að leiða út eðlileg viðmið fyrir skuldsetningu ólíkra ferðapjónustufyrirtækja.

Þessar tölur gefa til kynna að íslensk ferðapjónusta sé nú þegar of skuldsett og því þurfi að afskrifa hluta núverandi skulda. Aukin skuldsetning er því ekki lausn á núverandi vanda og því má ætla að ríkið þurfi að koma fram með önnur úrræði til styðja við fyrirtæki í ferðapjónustu. Í Danmörku hafa stjórnvöld t.a.m. kynnt úrræði sem fela í sér verulegan styrk á móti föstum rekstrarkostnaði.

Rétt er að hafa í huga að við núverandi aðstæður er erfitt að skilgreina hvað einkennir lífvænlegt félag. Það skiptir því sköpum að skapa skilyrði og styðja við fyrirtæki sem áður voru heilbrigð á meðan mesta óvissan líður hjá.

Skuldir / EBIT

	2015	2016	2017	2018	2019 Áætlað
Gististaðir	8,5	5,2	9,0	12,0	16,6
Veitingastaðir	2,0	1,1	2,6	2,7	2,5
Bílaleigur	5,7	6,3	9,7	11,6	10,6
Hópferðafyrirtæki	3,3	6,7	13,0	16,1	51,5
Ferðaskrifstofur	6,7	8,0	6,5	5,3	5,7

Skuldir / EBITDA

	2015	2016	2017	2018	2019 Áætlað
Gististaðir	5,5	3,8	6,1	7,7	10,2
Veitingastaðir	1,4	0,9	1,5	1,5	1,4
Bílaleigur	2,4	2,4	2,9	3,0	3,5
Hópferðafyrirtæki	1,8	2,4	3,8	4,5	4,9
Ferðaskrifstofur	5,7	6,4	5,1	4,2	4,6

Skráð evrópsk samanburðarfélög

	Skuldir / EBIT	Skuldir / EBITDA	Þróun síðustu ára
Gististaðir	2,6 - 5,3	2,2 - 4,5	Farið lækkanði
Veitingastaðir	3,5 - 3,9	2,1 - 2,3	Stöðugt
Bílaleigur	3,2 - 8,0	2,3 - 7,1	Farið hratt hækkandi
Hópferðafyrirtæki	3,6 - 4,9	2,1 - 2,5	Stöðugt
Ferðaskrifstofur	-	-	Fá samanburðarfélög

(a) Gististaðir á Íslandi eru mun skuldsettari en evrópsk samanburðarfélög. Þessi munur gæti skýrst að hluta til vegna þess að skráð hótelfélög eiga ekki öll eignir sínar heldur leigja þær og eru því með hlutfallslega lægri vaxtaberandi skuldir.

Veitingarekstur á Íslandi virðist minna skuldsettur samanborið við evrópsk samanburðarfélög.

Skuldastaða bílaleigu hefur farið hratt versnandi bæði á Íslandi og í Evrópu.

Fyrirtæki í farþegaflutningum á landi eru mikið skuldsett á Íslandi samanborið við skráð samanburðarfélög í Evrópu.

Heimild: Seðlabanki Íslands, ársreikningar skráðra fasteignafélaga og greining KPMG

Viðauki I

Afpreyingarfyrirtæki - Forsendur og niðurstöður

Afbreytingarfyrirtæki | Forsendur

Aðrar hagræðingar í rekstri og sjóðstreymi			
Virkja ákvæði - Taka gildi frá 1.4.2020		Samdráttur	Gildir til
Virkt	Fjárfestingaskerðing	-70%	1.1.2022
Virkt	Lækkun markaðskostnaðar	-75%	1.6.2020
Virkt	Fyrsting vaxta		1.10.2020
Virkt	Fyrsting afborgana		1.10.2020
Festun/niðurfelling skatta			
Virkja ákvæði			
Virkt	Fresta á 3ja mánaða staðgreiðslu og tryggingagjaldi árið 2020 með greiðsludreifingu frá júní til ágúst 2021		
Virkt	Fresta 50% staðgreiðslu og tryggingagjaldi í mars 2020 með greiðslu í janúar 2021		
Virkt	Fyrirframgreiðsla tekjuskatts árið 2020 upp í álagðan tekjuskatt v/2019 frestast frá mars-ágúst fram að álaginu í okt-des		
Óvirkt	Afnám gistináttagjalds til ársloka 2021		
Óvirkt	Gistináttagjald - Gjald dagar fyrstu 3ja mánaða ársins 2020, frestað til 5. febrúar 2022		
Óvirkt	Niðurfelling tollafgreiðslugjald		
Óvirkt	Frestun gjalddaga vegna aðflutningsgjalda		
Óvirkt	Frestun fasteignagjalda		
Afleidd áhrif á rekstur og sjóðstreymi			
Virkja ákvæði			
Afskrif/niðurfærsla eigna		Niðurfærsluhlutfall	
Óvirkt	Niðurfærsla óefnislegra eigna	75%	
Óvirkt	Afskrif skuldabréfa eignar	75%	
Virkt	Afskrif viðskiptakrafna	50%	Fjárhæð viðskiptakrafna í mars er: 62.946 þ.kr.
Breytingar á veltufé - gilda frá 1.4.2020		Hlutfallsleg breyting	Gildir til
Virkt	Styttri gjaldfrestir/aukin staðgreiðsla	-20%	1.10.2021
Virkt	Seinni innheimtur viðskiptakrafna	20%	1.10.2021
Aðrar forsendur			
Hlutfall lánsfjármögnunar í fjárfestingum		50%	
Vextir nýrra lána		7,0%	
Vextir fjárparfar		7,0%	

Afbreytingarfyrirtæki | Forsendur

Launaforsendur						
<i>Starfsmannafjöldi</i>	Laun	Fjöldi 2019	Sviðsmynd 0	Sviðsmynd 1	Sviðsmynd 2	Sviðsmynd 3
CEO	1.500	1	1	1	1	1
Grunnstarfsemi	830	8	8	6	5	4
Áhöfn fastir	600	15	15	11	9	7
-	600	0	0	0	0	0
Áhöfn vertíð	600	10	10	0	0	0
Stöðugildi		27	27	18	15	12
Launakostnaður án skerðinga		277.680	277.680	156.960	132.600	108.240
<i>Fjöldi í hlutastarf frá</i>	15.3.2020					
	Skerðingarhlutfall	Til dags	Sviðsmynd 0	Sviðsmynd 1	Sviðsmynd 2	Sviðsmynd 3
Hótelstjórn	0%	31.5.2020	0	0	0	0
Sölu og markaðsdeild ofl.	75%	31.5.2020	0	6	5	4
Móttaka	75%	31.5.2020	0	11	9	7
Þernur og veitingar fast	75%	31.5.2020	0	0	0	0
Þernur og veitingar vertíð	75%	31.5.2020	0	0	0	0
Áhrif skerðinga			0	22.002	18.145	14.288
Launakostnaður eftir skerðingar			277.680	134.958	114.455	93.952
Launatengd gjöld	23%					
Launakostnaðarhlutfall 2021			39%	43%	43%	43%
Launakostnaðarhlutfall 2022+			39%	41%	41%	41%
KPIs						
Tekjur			344.844	344.844	344.844	344.844
Laun alls án aðlaganna			216.000	216.000	216.000	216.000
Laun all með úrræðum			175.900	175.900	175.900	175.900
Launakostnaðarhlutfall 2020 án úrræða		40,1%	62,6%	62,6%	62,6%	62,6%
Launakostnaðarhlutfall 2020 með úrræðum		40,1%	51,0%	51,0%	51,0%	51,0%

Afbreytingarfyrirtæki | Fjárhagsáætlun

REKSTRARREIKNINGUR							
ISK ('000)	Notes	2018	2019	2020	2021	2022	2023
REKSTRARTEKJUR							
Seld þjónusta	1	839.914	720.300	339.400	619.300	650.400	683.100
Aðrar tekjur	2	10.124	10.500	5.100	9.000	9.300	10.100
Aðrar tekjur	3	1.240	730	344	627	659	692
		851.277	731.530	344.844	628.927	660.359	693.892
REKSTRARGJÖLD:							
Kostnaðarverð seldra vara	4	221.010	190.200	89.500	163.400	171.800	180.100
Laun og launatengd gjöld	5	304.793	293.600	216.000	270.500	270.700	284.100
Áhrif úrræða tengdum launakostnaði	6	0	0	(40.100)	17.100	0	0
Húsnæðiskostnaður	7	0	0	0	0	0	0
Annar rekstarkostnaður	8	126.564	125.300	112.300	124.100	123.100	124.300
Afskriftir		15.204	110.417	120.029	120.994	123.865	71.573
		667.571	719.517	497.729	696.094	689.465	660.073
Rekstrarafkoma án fjármagnsliða (EBIT)		183.707	12.013	(152.885)	(67.167)	(29.106)	33.818
Rekstrarafkoma án fjármagnsliða og afskrifta (EBITDA)		198.910	122.430	(32.856)	53.827	94.759	105.392
FJÁRMUNATEKJUR OG (FJÁRMAGNSGJÖLD):							
Vaxtatekjur		151	164	55	0	0	0
Vaxtagjöld		(22.013)	(20.930)	(22.920)	(27.726)	(27.023)	(27.425)
Gengismunur		(17.046)					
		(38.909)	(20.766)	(22.865)	(27.726)	(27.023)	(27.425)
ÓREGLULEGAR TEKJUR OG (GJÖLD):							
Afskrif viðskiptakrafna			0	(31.473)	0	0	0
		0	0	(31.473)	0	0	0
Rekstrarafkoma fyrir skatta		144.798	(8.753)	(207.223)	(94.893)	(56.129)	6.393
Gjaldfærður tekjuskattur		(1.247)	(1.696)	0	0	0	0
REKSTRARNIÐURSTAÐA		143.551	(10.449)	(207.223)	(94.893)	(56.129)	6.393

Afbreytingarfyrirtæki | Fjárhagsáætlun

EFNAHAGSREIKNINGUR						
EIGNIR	2018	Des 2019	Des 2020	Des 2021	Des 2022	Des 2023
FASTAFJÁRMUNIR:						
Varanlegir rekstrarfjármunir:						
Fasteign	216.687	191.038	157.858	122.100	94.235	73.192
Innréttingar, áhöld og tæki	17.232	13.422	8.436	5.948	7.142	8.062
Bífreiðar	247.783	250.744	212.943	160.970	144.796	169.265
Aðrir fastafjármunir	0	0	0	0	0	0
Óefnislegar eignir	29.102	21.102	13.102	5.102	0	0
	510.805	476.306	392.339	294.120	246.173	250.519
Fastafjármunir	524.290	489.792	405.824	307.605	259.659	264.004
VELTUFJÁRMUNIR:						
Handbært fé	44.336	46.677	0	0	0	0
Viðskiptakröfur	56.291	53.954	28.308	46.947	49.282	51.735
Fyrirframgreiddur kostnaður	0	0	0	0	0	0
Aðrar kröfur	6.862	7.708	3.370	6.707	7.040	7.391
Birgðir	891	925	404	805	845	887
Veltufjármunir	108.381	109.264	32.083	54.458	57.168	60.013
EIGNIR SAMTALS	632.671	599.055	437.907	362.064	316.827	324.017

EFNAHAGSREIKNINGUR						
SKULDIR OG EIGIÐ FÉ	2018	Des 2019	Des 2020	Des 2021	Des 2022	Des 2023
EIGIÐ FÉ:						
Hlutafé	157.319	157.319	157.319	157.319	157.319	157.319
Óráðstafað Eigið Fé	65.251	54.802	(152.422)	(247.315)	(303.444)	(297.051)
Eigið fé	222.570	212.121	4.897	(89.996)	(146.125)	(139.732)
SKULDBINDINGAR:						
Tekjuskattskuldbinding	53.528	41.608	39.912	39.912	39.912	39.912
LANGTÍMASKULDIR:						
Langtímalán	288.157	283.794	279.358	235.055	213.395	185.410
Næsta árs afborgun langtímaskulda	(27.696)	(47.054)	(54.821)	(56.719)	(63.045)	(69.372)
	260.460	236.740	224.537	178.336	150.350	116.038
SKAMMTÍMASKULDIR:						
Bankalán	0	0	0	0	0	0
Viðskiptaskuldir	37.138	29.600	15.787	27.067	27.733	28.533
Ógr. kostn. og aðrar skammtímask.	14.824	10.950	7.050	8.650	8.650	9.100
Næsta árs afborgun langtímaskulda	27.696	47.054	54.821	56.719	63.045	69.372
Reiknuð fjárförf		0	76.822	121.770	153.188	180.230
Tekjuskattur til greiðslu	6.088	10.617	3.715	9.240	9.707	10.197
	96.113	108.587	168.560	233.811	272.689	307.798
Skuldir samtals	410.101	386.935	433.009	452.059	462.951	463.748
SKULDIR OG EIGIÐ FÉ SAMTALS	632.671	599.055	437.907	362.063	316.826	324.016

Afbreytingarfyrirtæki | Fjárhagsáætlun

SJÓÐSTREYMI						
	2018	Des 2019	Des 2020	Des 2021	Des 2022	Des 2023
HANDBÆRT FÉ (TIL) FRÁ REKSTRI:						
Hagnaður (tap) samkvæmt rekstrarreikningi	143.551	(10.449)	(207.223)	(94.893)	(56.129)	6.393
Rekstrarliðir sem hafa ekki áhrif á fjárstreymi:						
Afskriftir	15.204	110.417	120.029	120.994	123.865	71.573
Afskriftir viðskiptakrafna	0	0	31.473	0	0	0
Tekjuskattsskuldbinding, breyting	46.528	(11.920)	(1.696)	0	0	0
Tekjuskattsinnæign, breyting	0	0	0	0	0	0
Tap, (hagnaður) af sölu eigna	(314)	0	0	0	0	0
Veltufé (til) frá rekstri	204.969	88.048	(57.417)	26.101	67.736	77.967
Breyting á rekstrartengdum eignum og skuldum:						
Skammtímakröfur, lækkun (hækkun)	(42.454)	1.492	(1.490)	(21.975)	(2.669)	(2.803)
Birgða breyting	1.609	(34)	521	(400)	(40)	(42)
Skammtímaskuldir, (lækkun) hækkun	22.416	(6.884)	(24.615)	18.405	1.133	1.740
Breyting á rekstrartengdum eignum og skuldum	(18.429)	(5.425)	(25.585)	(3.970)	(1.576)	(1.105)
Handbært fé (til) frá rekstri	186.540	82.623	(83.002)	22.131	66.160	76.862
FJÁRFESTINGARHREYFINGAR:						
Fjárfesting í varanlegum rekstrarfjárumnum:						
Fasteign	0	(12.486)	(5.931)	(3.746)	(12.486)	(12.486)
Innréttingar, áhöld og tæki	(5.223)	(1.831)	(870)	(549)	(1.831)	(1.831)
Bífreiðar	0	(61.601)	(29.261)	(18.480)	(61.601)	(61.601)
Fjárfestingarhreyfingar	(18.709)	(75.918)	(36.061)	(22.775)	(75.918)	(75.918)
FJÁRMÖGNUNARHREYFINGAR:						
Skuld við banka, hækkun, (lækkun)	0	0	0	0	0	0
Ný langtímalán	27.000	37.959	46.598	11.388	37.959	37.959
Afborgun af langtímalánum	(20.000)	(42.322)	(51.034)	(55.691)	(59.618)	(65.945)
Greiddur arður til hluthafa	(34.000)	0	0	0	0	0
Hækkun á hlutfé	0	0	0	0	0	0
Fjármögnunarhreyfingar	(27.000)	(4.363)	(4.437)	(44.303)	(21.659)	(27.986)
HÆKKUN (LÆKKUN) Á HANDBÆRU FÉ	140.831	2.342	(123.500)	(44.948)	(31.418)	(27.042)
HANDBÆRT FÉ (FJÁRÞÖRF) Í ÁRSBYRJUN	18.000	44.336	46.677	(76.822)	(121.770)	(153.188)
HANDBÆRT FÉ (FJÁRÞÖRF) Í ÁRSLOK	158.831	46.677	(76.822)	(121.770)	(153.188)	(180.230)

Afbreytingarfyrirtæki | Fjárhagsáætlun

KENNITÖLUR						
	2018	Des 2019	Des 2020	Des 2021	Des 2022	Des 2023
HELSTU KENNISTÆRÐIR						
Veltufjárlutfall	1,13	1,01	0,35	0,49	0,48	0,47
Eiginfjárlutfall	0,35	0,35	0,01	-0,25	-0,46	-0,43
Veltuhraði fjármagns	3,82	3,45	70,41	-6,99	-4,52	-4,97
Arðsemi eigin fjár	64,50%	-4,93%	<-100%	>100%	38,41%	-4,58%
Arðsemi heildarfjármagns	22,7%	-1,7%	-47,3%	-26,2%	-17,7%	2,0%
Veltuhraði eigna	134,6%	122,1%	78,7%	173,7%	208,4%	214,2%
Fjöldi stöðugilda	30	27	17,3	15,0	15,0	15,0
REKSTRARLÍÐIR SEM HLUTFALL AF REKSTRARTEKJUM						
Kostnaðarverð seldra vara	26,0%	26,0%	26,0%	26,0%	26,0%	26,0%
Laun og launatengd gjöld	35,8%	40,1%	51,0%	45,7%	41,0%	40,9%
Húsnæðiskostnaður	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Annar rekstarkostnaður	14,9%	17,1%	32,6%	19,7%	18,6%	17,9%
EBITDA	23,4%	16,7%	-9,5%	8,6%	14,3%	15,2%
Afskriftir	1,8%	15,3%	35,4%	19,5%	19,0%	10,5%
EBIT	21,6%	1,6%	-44,3%	-10,7%	-4,4%	4,9%
Rekstrarniðurstaða fyrir skatta	17,0%	-1,2%	-60,1%	-15,1%	-8,5%	0,9%
Rekstrarniðurstaða (hagnaður)	16,9%	-1,4%	-60,1%	-15,1%	-8,5%	0,9%
VELTUFJÁRBINDING (dagar/velta)						
Viðskiptakröfur	23,8	26,6	29,6	26,9	26,9	26,8
Fyrirframgreiddur kostnaður	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Aðrar kröfur	2,9	3,8	3,5	3,8	3,8	3,8
Birgðir	0,4	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5
Viðskiptaskuldir	15,7	14,6	16,5	15,5	15,1	14,8
Ógr. kostn. og aðrar skammtímask.	6,3	5,4	7,4	5,0	4,7	4,7
Skammtímaskuldir	2,6	5,2	3,9	5,3	5,3	5,3
LÁNAVIÐMIÐ						
EBITDA margfeldi - forgangslán (senior loans)	1,45x	2,32x	-8,50x	4,37x	2,25x	1,76x
EBITDA margfeldi	1,45x	2,32x	-8,50x	4,37x	2,25x	1,76x
EBITDA - CAPEX margfeldi - forgangslán (senior loans)	1,49x	6,10x	-4,05x	7,57x	11,33x	6,29x
EBITDA - CAPEX margfeldi	1,49x	6,10x	-5,17x	11,49x	19,46x	12,41x
EBIT margfeldi - forgangslán (senior loans)	1,57x	23,62x	-1,83x	-3,50x	-7,33x	5,48x
EBITmargfeldi	1,57x	23,62x	-2,33x	-5,31x	-12,59x	10,81x
Vaxtaþekja	9,04x	5,85x	-1,43x	1,94x	3,51x	3,84x
Vaxtaþekja m.t.t. vaxtatekna	9,10x	5,90x	-1,44x	1,94x	3,51x	3,84x

Viðauki II

Hótel - Forsendur og niðurstöður

Aðrar hagræðingar í rekstri og sjóðstreymi			
Virkja ákvæði - Taka gildi frá 1.4.2020		Samdráttur	Gildir til
Virkt	Fjárfestingaskerðing	-70%	1.1.2022
Virkt	Lækkun markaðskostnaðar	-75%	1.6.2020
Virkt	Fyrsting vaxta		1.10.2020
Virkt	Frysting afborgana		1.10.2020
Festun/niðurfelling skatta			
Virkja ákvæði			
Virkt	Fresta á 3ja mánaða staðgreiðslu og tryggingagjaldi árið 2020 með greiðsludreifingu frá júní til ágúst 2021		
Virkt	Fresta 50% staðgreiðslu og tryggingagjaldi í mars 2020 með greiðslu í janúar 2021		
Óvirkt	Fyrirframgreiðsla tekjuskatts árið 2020 upp í álagðan tekjuskatt v/2019 frestast frá mars-ágúst fram að álagningu í okt-des		
Virkt	Afnám gistináttagjalds til ársloka 2021		
Virkt	Gistináttagjald - Gjald dagar fyrstu 3ja mánaða ársins 2020, frestað til 5. febrúar 2022		
Óvirkt	Niðurfelling tollafgreiðslugjald		
Óvirkt	Frestun gjalddaga vegna aðflutningsgjalda		
Virkt	Frestun fasteignagjalda		
Afleidd áhrif á rekstur og sjóðstreymi			
Virkja ákvæði			
Afskrift/niðurfærsla eigna		Niðurfærsluhlutfall	
Óvirkt	Niðurfærsla óefnislegra eigna	75%	
Óvirkt	Afskrift skuldabréfa eignar	75%	
Virkt	Afskrift viðskiptakrafna í mars	Fjárhæð viðskiptakrafna í mars er: 14.823 þ.kr.	50%
Breytingar á veltufé - gilda frá 1.4.2020		Hlutfallsleg breyting	Gildir til
Virkt	Styttri gjaldfrestir/aukin staðgreiðsla	-20%	1.10.2021
Virkt	Seinni innheimtur viðskiptakrafna	20%	1.10.2021
Aðrar forsendur			
Hlutfall lánsfjármögnunar í fjárfestingum			
		50%	
Vextir nýrra lána			
		5,5%	
Vextir fjárþarfar			
		5,5%	

Hótel | Forsendur

Launaforsendur						
<i>Starfsmannafjöldi</i>	Laun	Fjöldi 2019	Sviðsmynd 0	Sviðsmynd 1	Sviðsmynd 2	Sviðsmynd 3
Hótelstjórn	700	1	1	1	1	1
Sölu og markaðsdeild ofl.	650	3	3	2	2	2
Móttaka	450	3	3	2	2	2
Þernur og veitingar fast	450	23	23	13	10	10
Þernur og veitingar vertíð	400	7	7	0	0	0
Stöðugildi		32	32	18	15	15
Launakostnaður án skerðinga		205.800	205.800	105.000	88.800	88.800
<i>Fjöldi í hlutastarf frá</i>	15.3.2020					
	Skerðingarhlutfall	Til dags	Sviðsmynd 0	Sviðsmynd 1	Sviðsmynd 2	Sviðsmynd 3
Hótelstjórn	0%	31.5.2020	0	0		
Sölu og markaðsdeild ofl.	75%	31.5.2020	0	2	2	2
Móttaka	75%	31.5.2020	0	2	2	2
Þernur og veitingar fast	75%	31.5.2020	0	13	10	10
Þernur og veitingar vertíð	75%	31.5.2020	0	0	0	0
Áhrif skerðinga			0	15.295	12.730	12.730
Launakostnaður eftir skerðingar			205.800	89.705	76.070	76.070
Launatengd gjöld	22%					
Launakostnaðarhlutfall 2021			54%	62%	62%	70%
Launakostnaðarhlutfall 2022+			52%	52%	52%	52%
KPI						
Tekjur			178.953	178.953	178.953	178.953
Laun alls án aðlaganna			167.400	167.400	167.400	167.400
Laun all með úrræðum			140.000	140.000	140.000	140.000
Launakostnaðarhlutfall 2020 án úrræða		54,0%	93,5%	93,5%	93,5%	93,5%
Launakostnaðarhlutfall 2020 með úrræðum		54,0%	78,2%	78,2%	78,2%	78,2%

Hótel | Fjárhagsáætlun

REKSTRARREIKNINGUR							
ISK ('000)	Notes	2018	2019	2020	2021	2022	2023
REKSTRARTEKJUR							
	Nýtingarhlutfall	75%	64%	28%	48%	50%	53%
	Meðalverð þ.kr.		32,4	30,2	33,7	33,7	33,7
Seld gisting	1	309.224	315.500	128.300	244.700	257.200	269.800
Seldar veitingar	2	147.277	145.500	59.000	112.800	118.300	124.100
Aðrar tekjur	3	1.240	910	370	706	741	778
		457.740	461.910	187.670	358.206	376.241	394.678
REKSTRARGJÖLD:							
Kostnaðarverð seldra vara	4	80.640	80.000	32.700	62.100	65.200	68.400
Laun og launatengd gjöld	5	228.324	231.200	167.400	221.900	195.500	205.300
Áhrif úrræða tengdum launakostnaði	6	0	0	(27.400)	11.500	0	0
Húsnæðiskostnaður	7	28.721	27.600	32.400	30.800	31.200	31.700
Annar rekstarkostnaður	8	59.725	61.100	55.300	58.000	59.900	60.000
Afskriftir		15.204	17.139	17.497	16.787	16.237	13.399
		412.614	417.039	277.897	401.087	368.037	378.799
Rekstrarafkoma án fjármagnsliða (EBIT)		45.127	44.871	(90.227)	(42.881)	8.204	15.878
Rekstrarafkoma án fjármagnsliða og afskrifta (EBITDA)		60.330	62.010	(72.730)	(26.094)	24.441	29.278
FJÁRMUNATEKJUR OG (FJÁRMAGNSGJÖLD):							
Vaxtatekjur		151	66	32	0	0	0
Vaxtagjöld		(22.013)	(17.520)	(19.038)	(23.144)	(24.776)	(25.050)
Gengismunur		(17.046)					
		(38.909)	(17.454)	(19.006)	(23.144)	(24.776)	(25.050)
ÓREGLULEGAR TEKJUR OG (GJÖLD):							
Afskrif viðskiptakrafna			0	(7.411)	0	0	0
		0	0	(7.411)	0	0	0
Rekstrarafkoma fyrir skatta		6.218	27.417	(116.644)	(66.025)	(16.573)	(9.172)
Gjaldfærður tekjuskattur		(1.247)	(7.389)	0	0	0	0
REKSTRARNIÐURSTAÐA		4.971	20.028	(116.644)	(66.025)	(16.573)	(9.172)

Hótel | Fjárhagsáætlun

EFNAHAGSREIKNINGUR						
EIGNIR	2018	Des 2019	Des 2020	Des 2021	Des 2022	Des 2023
FASTAFJÁRMUNIR:						
Varanlegir rekstrarfjármunir:						
Fasteign	480.000	472.493	462.967	452.764	445.123	437.407
Innréttingar, áhöld og tæki	17.000	13.838	9.654	5.112	2.417	2.922
Bifreiðar	2.000	2.204	1.587	1.547	2.320	2.805
	499.000	488.535	474.208	459.423	449.859	443.133
Fastafjármunir	499.000	488.535	474.208	459.423	449.859	443.133
VELTUFJÁRMUNIR:						
Handbært fé	1.000	32.148	0	0	0	0
Viðskiptakröfur	13.500	13.046	6.004	10.193	10.708	11.269
Fyrirframgreiddur kostnaður	1.500	1.398	536	1.092	1.147	1.207
Aðrar kröfur	1.000	932	357	728	765	805
Birgðir	3.000	2.796	1.072	2.184	2.295	2.415
Veltufjármunir	20.000	50.319	7.969	14.198	14.914	15.696
EIGNIR SAMTALS	519.000	538.853	482.177	473.621	464.774	458.829
EFNAHAGSREIKNINGUR						
SKULDIR OG EIGIÐ FÉ	2018	Des 2019	Des 2020	Des 2021	Des 2022	Des 2023
EIGIÐ FÉ:						
Hlutafé	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Óráðstafað Eigið Fé	170.500	190.528	73.884	7.859	(8.714)	(17.885)
Eigið fé	173.500	193.528	76.884	10.859	(5.714)	(14.885)
SKULDBINDINGAR:						
Tekjuskattskuldbinding	5.000	8.519	1.130	1.130	1.130	1.130
LANGTÍMASKULDIR:						
Langtímalán	0	3.309	4.718	5.497	8.526	11.416
Annuitetlán	300.000	291.525	294.774	284.906	274.483	263.471
Næsta árs afbörgun langtímaskulda	(22.000)	(9.090)	(10.070)	(10.668)	(11.395)	(12.155)
	278.000	285.743	289.422	279.736	271.614	262.732
SKAMMTÍMASKULDIR:						
Bankalán	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Viðskiptaskuldir	20.000	21.450	11.440	18.633	19.283	19.717
Ógr. kostn. og aðrar skammtímask.	15.000	15.083	7.917	11.250	9.917	10.417
Næsta árs afbörgun langtímaskulda	22.000	9.090	10.070	10.668	11.395	12.155
Reiknuð fjárbörf		0	80.793	136.178	151.929	162.284
Tekjuskattur til greiðslu	1.500	1.440	523	1.167	1.220	1.280
	62.500	51.063	114.741	181.896	197.744	209.853
Skuldir samtals	345.500	345.326	405.293	462.762	470.487	473.714
SKULDIR OG EIGIÐ FÉ SAMTALS	519.000	538.853	482.177	473.621	464.774	458.829

Hótel | Fjárhagsáætlun

SJÓÐSTREYMI						
	2018	Des 2019	Des 2020	Des 2021	Des 2022	Des 2023
HANDBÆRT FÉ (TIL) FRÁ REKSTRI:						
Hagnaður (tap) samkvæmt rekstrarreikningi	4.971	20.028	(116.644)	(66.025)	(16.573)	(9.172)
Rekstrarliðir sem hafa ekki áhrif á fjárstreymi:						
Afskriftir	15.204	17.139	17.497	16.787	16.237	13.399
Afskriftir viðskiptakrafna	0	0	7.411	0	0	0
Tekjuskattsskuldbinding, breyting	(2.000)	3.519	(7.389)	0	0	0
Tekjuskattsinneign, breyting	0	0	0	0	0	0
Tap, (hagnaður) af sölu eigna	(314)	0	0	0	0	0
Veltufé (til) frá rekstri	17.861	40.686	(99.125)	(49.238)	(336)	4.228
Breyting á rekstrartengdum eignum og skuldum:						
Skammtímaþróf, lækkun (hækkun)	4.700	625	1.067	(5.116)	(606)	(661)
Birgða breyting	(500)	204	1.723	(1.112)	(110)	(120)
Skammtímaskuldir, (lækkun) hækkun	(9.500)	1.473	(18.094)	11.171	(630)	993
Breyting á rekstrartengdum eignum og skuldum	(5.300)	2.302	(15.304)	4.942	(1.346)	212
Handbært fé (til) frá rekstri	12.561	42.988	(114.429)	(44.296)	(1.682)	4.440
FJÁRFESTINGARHREYFINGAR:						
Fjárfesting í varanlegum rekstrarfjármunum:						
Fasteign	0	(3.733)	(1.773)	(1.120)	(3.733)	(3.733)
Innréttingar, áhöld og tæki	(5.223)	(1.500)	(713)	(450)	(1.500)	(1.500)
Bifreiðar	0	(1.440)	(684)	(432)	(1.440)	(1.440)
Sala á varanlegum rekstrarfjármunum	0	0	0	0	0	0
Fjárfestingarhreyfingar	(5.223)	(6.673)	(3.170)	(2.002)	(6.673)	(6.673)
FJÁRMÖGNUNARHREYFINGAR:						
Skuld við banka, hækkun, (lækkun)	4.000	0	0	0	0	0
Ný langtímalán	27.000	3.337	13.967	1.001	3.337	3.337
Afborgun af langtímalánum	(20.000)	(8.503)	(9.309)	(10.089)	(10.732)	(11.459)
Greiddur arður til hluthafa	(34.000)	0	0	0	0	0
Hækkun á hlutafé	0	0	0	0	0	0
Fjármögnunarhreyfingar	(23.000)	(5.167)	4.658	(9.088)	(7.395)	(8.122)
HÆKKUN (LÆKKUN) Á HANDBÆRU FÉ	(15.663)	31.148	(112.941)	(55.386)	(15.750)	(10.355)
HANDBÆRT FÉ (FJÁRÞÓRF) Í ÁRSBYRJUN	18.000	1.000	32.148	(80.793)	(136.178)	(151.929)
HANDBÆRT FÉ (FJÁRÞÓRF) Í ÁRSLOK	2.337	32.148	(80.793)	(136.178)	(151.929)	(162.284)

Hótel | Fjárhagsáætlun

KENNITÖLUR						
	2018	Des 2019	Des 2020	Des 2021	Des 2022	Des 2023
HELSTU KENNISTÆRÐIR						
Veltufjárlutfall	0,32	0,99	0,07	0,08	0,08	0,07
Eiginfjárlutfall	0,33	0,36	0,16	0,02	-0,01	-0,03
Veltuhraði fjármagns	2,64	2,39	2,44	32,99	-65,85	-26,51
Arðsemi eigin fjár	2,87%	10,35%	<-100%	<-100%	>100%	61,62%
Arðsemi heildarfjármagns	1,0%	3,7%	-24,2%	-13,9%	-3,6%	-2,0%
Veltuhraði eigna	88,2%	85,7%	38,9%	75,6%	81,0%	86,0%
Fjöldi stöðugilda	30	32	20,3	15,0	15,0	15,0
REKSTRARLIÐIR SEM HLUTFALL AF REKSTRARTEKJUM						
Kostnaðarverð seldra vara	17,6%	17,3%	17,4%	17,3%	17,3%	17,3%
Laun og launatengd gjöld	49,9%	50,1%	74,6%	65,2%	52,0%	52,0%
Húsnæðiskostnaður	6,3%	6,0%	17,3%	8,6%	8,3%	8,0%
Annar rekstarkostnaður	13,0%	13,2%	29,5%	16,2%	15,9%	15,2%
EBITDA	13,2%	13,4%	-38,8%	-7,3%	6,5%	7,4%
Afskriftir	4,9%	5,4%	13,6%	6,9%	6,3%	5,0%
EBIT	9,9%	9,7%	-48,1%	-12,0%	2,2%	4,0%
Rekstramiðurstaða fyrir skatta	1,4%	5,9%	-62,2%	-18,4%	-4,4%	-2,3%
Rekstramiðurstaða (hagnaður)	1,1%	4,3%	-62,2%	-18,4%	-4,4%	-2,3%
VELTUFJÁRBINDING (dagar/velta)						
Viðskiptakröfur	10,6	10,2	11,5	10,2	10,2	10,3
Fyrirframgreiddur kostnaður	1,2	1,1	1,0	1,1	1,1	1,1
Aðrar kröfur	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Birgðir	2,4	2,2	2,1	2,2	2,2	2,2
Viðskiptaskuldir	15,7	16,7	21,9	18,7	18,5	18,0
Ógr. kostn. og aðrar skammtímask.	11,8	11,8	15,2	11,3	9,5	9,5
Skammtímaskuldir	1,2	1,1	1,0	1,2	1,2	1,2
LÁNAVIÐMIÐ						
EBITDA margfeldi - forgangslán (senior loans)	0,00x	0,05x	-0,06x	-0,21x	0,35x	0,39x
EBITDA margfeldi	5,04x	4,82x	-4,17x	-11,28x	11,74x	9,53x
EBITDA - CAPEX margfeldi - forgangslán (senior loans)	0,00x	0,06x	-0,06x	-0,20x	0,48x	0,51x
EBITDA - CAPEX margfeldi	5,52x	5,40x	-5,06x	-15,33x	24,70x	19,52x
EBIT margfeldi - forgangslán (senior loans)	0,00x	0,07x	-0,05x	-0,13x	1,04x	0,72x
EBITmargfeldi	6,74x	6,66x	-4,26x	-10,04x	53,50x	27,78x
Vaxtaþekja	2,74x	3,54x	-3,82x	-1,13x	0,99x	1,17x
Vaxtaþekja m.t.t. vaxtatekna	2,76x	3,55x	-3,83x	-1,13x	0,99x	1,17x

Heimildaskrá

- 1 UNWTO
International Tourist Arrivals Could Fall by 20-30% in 2020, 26 March 2020
<https://www.unwto.org/news/international-tourism-arrivals-could-fall-in-2020>
- 2 OECD
COVID-19: Tourism Policy Responses, 25. March 2020
https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=124_124984-7uf8nm95se&Title=Covid-19:%20Tourism%20Policy%20Responses
- 3 Transport Security Administration
<https://www.tsa.gov/coronavirus/passenger-throughput>
- 4 OurWorldInData
Max Roser, Hannah Ritchie, Esteban Ortiz-Ospina and Joe Hasell (2020) - "Coronavirus Disease (COVID-19) – Statistics and Research
<https://ourworldindata.org/coronavirus>
- 5 Hagstofa Íslands
<https://hagstofa.is/utgafur/frettasafn/ferdathjonusta/skammtim-ahagvisar-ferdathjonustu-i-mars-2020/>
- 6 Seðlabanki Íslands
<https://www.seðlabanki.is/utgefing-efni/rit-og-skyrslur/rit/2019/10/09/Fjarmalastodugleiki-2019-2-kominn-ut>
- 7 Vinnumálastofnun
<https://vinnumalastofnun.is/frettir/2020/04/hopuppsagnir-i-mars>
- 8 Hagstofan
<https://www.hagstofa.is/talnaefni/atvinnuvegir/ferdathjonusta/hagvisar-i-ferdathjonustu/>

- 9 IATA
<https://www.iata.org/en/iata-repository/pressroom/regulatory-legal-filings/open-letter-to-the-g20-leaders-on-the-occasion-of-their-extraordinary-meeting-26-march-2020/>

Aðrir gagnlegir tenglar

OECD
<https://www.oecd.org/economic-outlook/>

UNWTO
<https://www.unwto.org/tourism-covid-19-coronavirus>

EUROPEAN TRAVEL COMMISSION
<https://etc-corporate.org/press-centre/>

kpmg.com/socialmedia

kpmg.com/app

© 2020 KPMG ehf. á Íslandi er aðili að alþjóðlegu neti KPMG, samtökum sjálfstæðra fyrirtækja sem aðild eiga að KPMG International Cooperative, svissnesku samvinnufélagi. Allur réttur áskilinn.

Nafn og vörumerki KPMG eru skráð vörumerki KPMG International.